

instytut muzyki i tańca

Tomasz Piotrowski

Rękopisy muzyczne Tomasza Sikorskiego

Prezentacja – kontekst – interpretacja

Praca powstała w ramach programu
Instytutu Muzyki i Tańca „Muzyczne białe plamy”

Warszawa 2015

fot. T. Piotrowski

KONTEKSTY RĘKOPISÓW MUZYCZNYCH

TOMASZA SIKORSKIEGO

Tomasz Sikorski¹ (1939-1988) zaliczany jest do grona najwybitniejszych kompozytorów polskich XX w. Recepcja jego twórczości ogranicza się jednak do kilku najbardziej popularnych dzieł, które mają świadczyć o „minimalistycznym rodowodzie” Sikorskiego. Pozostawiając na marginesie dyskusyjne oceny postawy estetycznej twórcy, warto zadać pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy.

Powodów tych można wymieniać wiele, lecz kilka z nich wskazać można jako decydujące. Tomasz Sikorski posiadał osobowość wyjątkową, ale i niełatwą. Był osobą bardzo labilną: potrafił być wrażliwy i delikatny, a za moment niezwykle szorstki, wręcz okrutny. Trudność sprawiało mu nie tylko nawiązywanie nowych znajomości, ale i pielęgnowanie wieloletnich przyjaźni. Nie potrafił odnaleźć się w realiach życia codziennego i przystosować do obowiązujących norm. Nie chciał, lub nie potrafił zabiegać o wykonania swoich utworów. Do końca życia zmagał się z wątpliwościami co do wartości swojej twórczości. Jego życie naznaczone było też chorobą alkoholową, z którą walczył przez wiele lat, a która doprowadziła do jego przedwczesnej śmierci.

Tomasz Sikorski nie przywiązywał większej wagi do rzeczy materialnych. Zaliczały się do nich również jego rękopisy. Nie miał w zwyczaju ich porządkowania czy katalogowania. Niepotrzebne zapiski najczęściej wyrzucane były do kosza na śmieci. Dla kompozytora liczył się dopiero ukończony utwór. Takie podejście wynikać może ze sposobu tworzenia Sikorskiego: była to żmudna, wielogodzinna praca przy fortepianie: intuicyjne poszukiwanie pożądanых współbrzmień. W mieszkaniu przy ulicy Polnej w Warszawie, gdzie przez wiele lat mieszkał wraz z siostrą i ojcem znajdował się bardzo dobry instrument firmy Steinway & Sons, przy którym komponował, i w którego brzmienie uważnie się wsłuchiwał.

Dzięki przeprowadzonym badaniom można z dużym prawdopodobieństwem odtworzyć poszczególne etapy powstawania utworu, choć podkreślić trzeba, że nie

¹ Obszerne informacje biograficzne o kompozytorze znajdują się w powstałej w 2014 roku publikacji elektronicznej – monograficznej stronie internetowej: www.sikorski.polmic.pl. Autor niniejszej pracy jest również autorem tekstów opublikowanych na tej stronie.

istniały między tymi fazami ostre granice. Utwór nabierał kształtów powoli, a poszczególne etapy przechodziły płynnie jeden w drugi. Punktem wyjścia była ściśle określona (choć nie zawsze wyrażona *explicite*) inspiracja: pozamuzyczna (literatura, poezja, malarstwo) lub (oraz) muzyczna, tzn. związana z naturą dźwięku (echo, brzmienie, rezonans, wybrzmienie). To ona określała obszar poszukiwań materiału muzycznego. Kompozytor pracował nad stworzeniem palety współbrzmień (modułów brzmieniowych), które mogłyby zostać wykorzystane w utworze. Gdy pojawiały się nowe pomysły, eliminował te zbyt „oddalone” od idei utworu i dopracowywał te rokujące. Na tym etapie forma utworu i jego ramy czasowe były już dość wyraźnie określone. Następnie pracował nad właściwym uszeregowaniem wyselekcjonowanych modułów. Tu również mogły ulec one pewnej modyfikacji. W dalszym etapie dopracowywał Sikorski sferę wyrazową utworu (oznaczenia artykulacyjne, dynamiczne, agogiczne) i w ten sposób dochodził do ostatecznej jego wersji. Zachowane źródła, jeśli ukazują proces powstawania utworów, w największej ilości dotyczą właśnie ostatniego etapu procesu twórczego.

Warsztat kompozytorski Tomasza Sikorskiego kształtował się na przełomie lat 50. i 60. XX w., w okresie burzliwych przemian estetycznych w sztuce. Zmiany, które wystąpiły na gruncie muzyki, i które doprowadziły do znacznego poszerzenia dostępnych sposobów muzycznej ekspresji, doprowadziły również do wykształcenia nowych typów notacji muzycznej. Sikorski, wówczas kompozytor muzyki sonorystycznej, wykorzystał te osiągnięcia i szybko dostosował do własnych potrzeb. Umożliwiło mu to konsekwentne podążanie obraną przez siebie drogą. Stąd też może wynikać odrębność muzyki Tomasza Sikorskiego, który nigdy nie zerkał, i nie musiał zerkać, kolegom przez ramię. Jakkolwiek niezwykle zainteresowany najnowszą muzyką (w latach 1965-74 uczestniczył w pracach komisji repertuarowej „Warszawskiej Jesieni”), nie poszukiwał i nie prowadził dialogu z innymi twórcami.

Niniejsza praca reprezentuje pierwsze spojrzenie na muzyczne źródła rękopiśmienne związane z Tomaszem Sikorskim. Szczególnie ważne wydaje się zwrócenie uwagi te utwory, które pozostają na marginesie twórczości Tomasza Sikorskiego. Są to zarówno sporych rozmiarów kompozycje na orkiestrę symfoniczną lub duże składy: *Hymn do Viracocha* na recytatora, chór mieszany i orkiestrę (1969), *Collage* na chór żeński, 28 instrumentów dętych, 4 perkusje, fortepian i taśmę (1970), *Lontano* na trzy fortepiany i orkiestrę (1979-80), *Ostinato* na orkiestrę (1979-80), *Dwa*

portrety na orkiestrę (1981-82), *Autoritratto* per due pianoforti concertanti e orchestra (1983), jak i drobne utwory: *Dwa kanony*, *Pięć preludiów* na fortepian (1955), *Dyptyk – pastorale e toccatina* (1955). Niezwykłe walory ukazuje właśnie twórczość młodzieńcza, m.in. *Cappricio (Mały Koncert)* na fortepian i orkiestrę (1956) czy *Pięć pieśni do słów Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego* na sopran i fortepian (1956). Dzięki przeprowadzonym badaniom na wiele pytań udało się znaleźć odpowiedzi, ale pojawiły się też nowe znaki zapytania. Szczególnie zastanawiający jest fakt, iż nie doczekał się prawykonania żaden z czterech utworów orkiestrowych powstałych na początku lat 80. ubiegłego wieku. A można przypuszczać, że są to jedne z najlepszych kompozycji w dorobku Tomasza Sikorskiego.

WYKAZ ARCHIWÓW

Rękopisy muzyczne Tomasza Sikorskiego uwzględnione w niniejszej pracy przechowywane są w następujących archiwach:

1. Biblioteka Główna Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie
2. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych w Warszawie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego
3. Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
4. Kolekcja Zygmunta Krauze.

KATALOG RĘKOPISÓW TOMASZA SIKORSKIEGO

Wykaz skrótów:

BUW – Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

PWM – Biblioteka Materiałów Orkiestrowych w Warszawie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego

UMFCh – Biblioteka Główna Uniwersytetu Fryderyka Chopina w Warszawie

Katalog omawianych rękopisów Tomasza Sikorskiego obejmuje następujące partytury:

l.p	tytuł kompozycji	miejsce przechowywania	sygnatura	uwagi
1.	<i>Antyfony</i> na sopran, fortepian, róg, dzwony, 4 gongi i taśmę magnetofonową (1963)	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny nieukończony
2.	<i>Antyfony</i> ...	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny partii taśmy
3.	<i>Antyfony</i> ...	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny, ołówkowy
4.	<i>Antyfony</i> ...	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny, flamastrowy
5.	<i>Apocalypsis</i> (na nieznaną obsadę)	ZK	bez sygn.	autograf szkicowy
6.	<i>Autograf</i> na fortepian (1980)	PWM	1354/Dep. MKiS	kserokopia autografu edycyjnego
7.	<i>Autoritratto</i> per due pianoforti concertanti e orchestra (1983)	PWM	1436/Dep. MKiS	kserokopia autografu edycyjnego
8.	<i>Azar y Nada</i> a due per due pianoforte	BUW	bez sygn.	autograf roboczy nieukończony
9.	<i>Cappricio (Mały Koncert)</i> na fortepian i orkiestrę (1956)	UMFCh	bez sygn.	ołówkowy autograf roboczy
10.	<i>Cappricio (Mały Koncert)</i> ...	PWM	346/Dep. ZKP	autograf edycyjny

11.	<i>Concerto breve</i> na fortepian, 24 instrumenty dęte i 4 perkusję (1965)	PWM	493/dep. (MKiS)	autograf roboczy, ołówkowy
12.	<i>Collage</i> na chór żeński, 28 instrumentów dętych, 4 perkusje, fortepian i taśmę (1970)	PWM	Sygn. 802/dep. (MKiS)	autograf edycyjny
13.	<i>Diafonia</i> na dwa fortepiany (1969)	PWM	1008/dep	kserokopia autografu edycyjnego
14.	<i>Dwa kanony dwugłosowe</i> na flet obój, klarnet i fagot	UMFCh	bez sygn.	autograf edycyjny
15.	<i>Dwa portrety</i> na orkiestrę (1981-82)	PWM	1351/Dep. MKiS	autograf edycyjny
16.	<i>Dyptyk – pastorale e toccatina</i> na fortepian (1955)	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny
17.	<i>Echa II quasi improvisazione</i> na 1, 2 3 lub 4 fortepiany, perkusję i taśmę (1961-63)	BUW	Mus LXXVI rps 5	autograf edycyjny
18.	<i>Eufonia</i> na fortepian (1982)	UMFCh	bez sygn.	autograf edycyjny
19.	<i>For Strings</i> na troje skrzypiec i trzy altówki (1970)	PWM	1010	kserokopia autografu edycyjnego
20.	<i>Holzwege</i> na orkiestrę (1972)	PWM	51783	kserokopia autografu edycyjnego
21.	<i>Homofonia</i> na 12 instrumentów dętych blaszanych, fortepian i gong (1968-70)	PWM	784/dep.	autograf edycyjny
22.	<i>Hymn do Viracocha</i> na recytatora, chór mieszany i orkiestrę (1969)	PWM	739/dep.	kserokopia autografu edycyjnego
23.	<i>Inne głosy</i> na 24 instrumenty dęte, 4 gongi i dzwony (1975)	PWM	1064/dep.	kserokopia autografu edycyjnego
24.	<i>Invocazione</i> na organy (1984)	ZK	bez sygn.	autograf szkicowy nieukończony (1 karta)
25.	<i>Invocazione ...</i>	ZK	bez sygn.	autograf roboczy nieukończony

26.	<i>Invocazione ...</i>	ZK	bez sygn.	autograf szkicowy (16 kart)
27.	<i>Kwintet</i> na fortepian, dwoje skrzypiec, altówkę i wiolonczelę (1987)	ZK	bez sygn.	autograf szkicowy (15 kart)
28.	<i>Kwintet ...</i>	ZK	bez sygn.	autograf szkicowy (16 kart)
29.	<i>La Notte</i> na smyczki (1984)	UMFCh	bez sygn.	autograf edycyjny niekompletny (8 kart)
30.	<i>La Notte ...</i>	ZK	bez sygn.	kserokopia autografu edycyjnego (13 kart)
31.	<i>La Notte ...</i>	PWM	1402/Dep. MKiS	kserokopia autografu edycyjnego (13 kart)
32.	<i>La Notte ...</i>	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny (15 kart)
33.	<i>La Notte ...</i>	BUW	bez sygn.	autograf edycyjny (17 kart), głosy
34.	<i>La Notte ...</i>	PWM	64319	kserokopia autografu edycyjnego (22 karty)
35.	<i>Lontano</i> na trzy fortepiany i orkiestrę (1979-80)	PWM	1532/dep. MKiS	autograf edycyjny
36.	<i>Milczenie syren (Das Schweigen der Sirenen [nach Kafka])</i> na wiolonczelę (1986-87)	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny po korekcje autorskiej
37.	<i>Monodia e sequenza</i> per flauto e pianoforte (1966)	PWM	1009/dep.	autograf edycyjny
38.	<i>Monodia e sequenza ...</i>	UMFCh	bez sygn.	fotokopia autografu edycyjnego
39.	<i>Monofonia</i> na orkiestrę symfoniczną (1979-80)	BUW	Mus CCXX rps 5	autograf edycyjny
40.	<i>Music in Twilight</i> na fortepian i orkiestrę (1977-78)	PWM	61366	kserokopia autografu edycyjnego (15 kart)

41.	<i>Music in Twilight ...</i>	PWM	1236/dep.	kserokopia autografu edycyjnego (29 kart)
42.	<i>Muzyka poranna</i> (1985)	ZK	bez sygn.	autograf szkicowy
43.	<i>Muzyka z oddali</i> na chór mieszany i instrumenty (1974)	PWM	1006/dep.	kserokopia autografu edycyjnego
44.	<i>Ommagio per quattro pianoforti concertanti ed orchestra in memoriam Jorge Luis Boges</i> (1987)	ZK	bez sygn.	Autograf edycyjny niekompletny (3 karty)
45.	<i>Ommagio ...</i>	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny niekompletny (11 kart)
46.	<i>Ommagio ...</i>	PWM	1763/dep.	kserokopia autografu edycyjnego
47.	<i>Ostinato</i> na orkiestrę (1979-80)	BUW	Mus CCXX rps 6	autograf edycyjny
48.	<i>Pejzaż zimowy (Paesaggio d'inverno)</i> na smyczki, Teodor Szczepański in memoriam (1982)	UMFCh	bez sygn.	autograf roboczy ołówkowy
49.	<i>Pięć pieśni do słów K. I. Gałczyńskiego</i> na sopran i fortepian (1956)	UMFCh	bez sygn.	autograf edycyjny (10 kart)
50.	<i>Pięć pieśni do słów K. I. Gałczyńskiego...</i>	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny (16 kart)
51.	<i>Pięć preludiów</i> na fortepian (1955)	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny
52.	<i>Prologi</i> na chór żeński, dwa fortepiany koncertujące i zespół instrumentalny (1964)	PWM	37892	egzemplarz korekty autorskiej wydania
53.	<i>Przygody Sindbada żeglarza</i> na sopran, tenor, 3 recytatorów, chór mieszany, orkiestrę i taśmę (1971)	PWM	913/dep (MKS)	kserokopia autografu edycyjnego
54.	<i>Rondo</i> na fortepian (1984)	UMFCh	bez sygn.	autograf edycyjny niekompletny
55.	<i>Sequenza I</i> na orkiestrę (1966)	UMFCh	bez sygn.	autograf edycyjny
56.	<i>Sequenza I ...</i>	PWM	539/dep MKS	autograf edycyjny

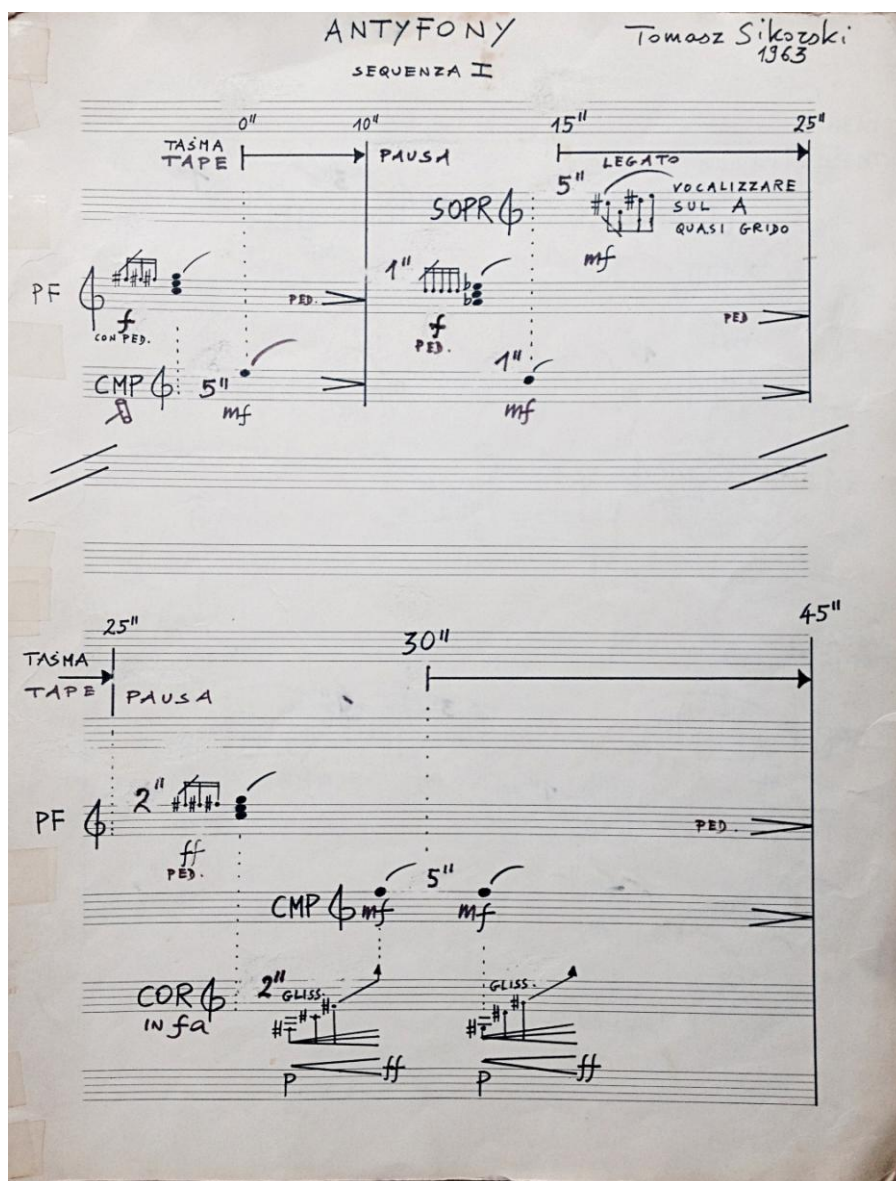
57.	<i>Struny w ziemi (Strings in the Earth)</i> na 15 instrumentów smyczkowych (1979-80)	BUW	Mus CXLIII rps 14	autograf edycyjny
58.	<i>Struny w ziemi ...</i>	PWM	1372/dep. MKiS	kserokopia autografu edycyjnego
59.	<i>Vox humana (Voix humaine)</i> na chór mieszany, 2 fortepiany koncertujące, 12 instrumentów dętych blaszanych, 4 gongi i 4 tam-tamy (1971)	PWM	51931	egzemplarz korekty autorskiej wydania
60.	<i>Au lion un oiseau (W dali ptak)</i> na fortepian (klawikord), taśmę i recytatora (1981)	ZK	bez sygn.	autograf edycyjny
61.	<i>Au lion un oiseau ...</i>	ZK	bez sygn.	kserokopia autografu edycyjnego
62.	<i>Widok z okna oglądany w roztargnieniu (Zerstreutes hinausschauen)</i> na fortepian (1972)	PWM	1007/dep.	kserokopia autografu edycyjnego

OPIS ŹRÓDEŁ

- W części omówieniowej rękopisy prezentowane są według kolejności alfabetycznej tytułów utworów.
- Jeśli z danym tytułem związane jest więcej niż jedno źródło, dla porządku zastosowano dodatkową numerację (rękopis 1, rękopis 2, itd.).
- W opisie znalazły się: opis cech fizycznych autografu bądź jego kopii oraz skrócony opis zawartości zawierający tylko najistotniejsze cechy identyfikacyjne rękopisu.
- Rękopisy są w stanie ogólnym dobrym, chyba, że zaznaczono inaczej.
- Jeśli dany utwór wydany został drukiem, przeprowadzano analizę porównawczą wersji rękopiśmiennej i drukowanej. Istnienie rozbieżności odnotowywano wówczas w opisie.
- Opis źródła poprzedza zazwyczaj fotografia partytury. Zasadą była tu prezentacja pierwszej strony z zapisem muzycznym rękopisu (najczęściej była to zarazem strona tytułowa).
- Rękopisy Tomasza Sikorskiego nie były dotychczas przedmiotem badań (nie powstała żadna praca poruszająca problem rękopisów kompozytora), stąd za główny cel postawiono sobie sporządzenie katalogu przedstawiającego najważniejsze cechy każdego z rękopisów, pozwalającego sprawne i szybkie identyfikowanie autografów. Starano się też umiejscowić dany rękopis w kontekście innych źródeł związanych z utworem oraz zidentyfikować jego „powiązania” z innymi rękopisami (utworami) Nie stroniono od hipotez, które mogą stać się polem do dyskusji bądź zaczynem dalszych badań.

ANTYFONY

Antyfony na sopran, fortepian, róg, dzwony, 4 gongi i taśmę magnetofonową (1963)

Antyfony, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Rękopis nr 1 (a, b, c)

Rękopis zawiera: nieukończony autograf edycyjny utworu (rps 1a), autograf edycyjny partii taśmy (rps 1b) oraz kompletny autograf edycyjny utworu (rps 1c). Karta tytułowa i końcowa (in folio) na papierze nutowym 26-systemowym (24 cm x 34 cm), nieznacznie mniejsze od reszty rękopisu. Na karcie tytułowej recto zapisane ołówkiem nazwisko kompozytora i tytuł kompozycji: „Tomasz Sikorski. *Antyfony* na sopran, fortepian, róg,

dzwony, 4 gongi i taśmę magnetofonową”, pod spodem drukowanymi literami dopisany tytułu w języku angielskim: „ANTIPHONS”. Karta tytułowa verso: skład zespołu wykonawczego.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Nieukończony autograf edycyjny utworu (Antyfony, rps 1a)

4 karty (5 stron zapisanych), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 10-systemowym (25 cm x 35,3 cm). Trzy pierwsze strony numerowane. Karta druga verso oraz karta czwarta: bez zapisu. Na stronie tytułowej w nagłówku: *ANTYFONY*. Po lewej stronie: „Sequenza I”. Brak podpisu kompozytora i daty powstania utworu. Poza częścią *Sequenza I* autograf zawiera fragment części *Sequenza II*. Na ostatniej zapisanej stronie wyłącznie tytuł nagłówkowy: „Sequenza III”. Nad systemami umieszczone zapisy minutowo-sekundowe wskazujące precyzyjnie miejsce czasowe danego odcinka. Liczne i wyraźne ślady korekt gumką do ścierania.

Autograf edycyjny partii taśmy (Antyfony, rps 1b)

6 kart (12 stron zapisanych, numerowanych), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 26-systemowym (25 cm x 34,5 cm). Na stronie tytułowej w nagłówku: „Antyfony (TAŚMA)”, z prawej strony: „Tomasz Sikorski 1963”. Nad systemami umieszczone zapisy minutowo-sekundowe wskazujące miejsce czasowe danego odcinka. Nad nimi zapisane nowe wytyczne wydłużające czas trwania większości ustępów. Czas trwania partii taśmy w wersji pierwotnej: 6’28”, w wersji po korekcie: 7’33”. Brak innych śladów korekty. Na brzegach kart, w miejscach użycia taśmy klejącej, widoczne ciemne przebarwienia.

Materiał brzmieniowy taśmy tworzą nakładane na siebie warstwy w postaci partii fortepianowych i sopranowych, których, w zależności od intencji kompozytora, jest od dwóch do szesnastu. W realizacji partii taśmy nieodzowne znaczenie ma kształtowanie przez reżysera dźwięku profili dynamicznych zapisanych w partyturze.

Autograf edycyjny kompletny (Antyfony, rps 1c)

5 kart (9 stron zapisanych, numerowanych, ostatnia strona bez zapisu), Sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 26-systemowym (25 cm x 34,5 cm). Większość zapisu muzycznego na stronie pierwszej i nieznaczna część zapisu na stronie drugiej poprawiona flamastrem ciemnego koloru. Na stronie tytułowej w nagłówku: „Antyfony. Sequenza I”, z prawej strony: „Tomasz Sikorski. 1963”.

Podobnie jak w partii taśmy (rps 1b) oraz wersji niekompletnej partytury (rps 1a), nad systemami umieszczone zapisy minutowo-sekundowe wskazujące miejsce czasowe danego odcinka. Nad nimi zapisana nowa organizacja czasowa. Czas trwania partii taśmy w wersji pierwotnej: 6'28", w wersji po korekcie: 7'33".

Na brzegach kart, w miejscach zastosowania taśmy klejącej, widoczne ciemne przebarwienia.

Rękopis nr 2

Autograf edycyjny, 8 kart (13 stron zapisanych, siódma karta verso oraz karta ostatnia: bez zapisu), sporządzony czarnym flamastrem na papierze nutowym 12-systemowym (35 cm x 27 cm). Paginacja od strony drugiej zapisu muzycznego.

Karta tytułowa recto: „Tomasz Sikorski. Antyfony na sopran, fortepian, róg, dzwony, 4 gongi i taśmę magnetofonową”. Na karcie tytułowej verso podany skład, czas trwania taśmy oraz utworu, informacje o prawykonaniu oraz miejscu zrealizowania taśmy: „soprano solo | corno in fa | campane tubolari | 4 gonghi giavanesi S.A.T.B. | pianoforte | taśma magnetofonowa, magnetic tape (6'25") | Durata 6'30" | Prawykonanie – 29 IX 1963 *Warszawska Jesień* | World Premiere *Warsaw Autumn* | Josephine Nendick, T. Sikorski, I. Palczewski, M. Czerwiński | realizacja taśmy – Studio Eksperymentalne PR | Tape Realisation – Experimental Studio, Polish Radio, Bohdan Mazurek ”. W nagłówku strony tytułowej: „Antyfony. Sequenza I”, z prawej strony: „Tomasz Sikorski. 1963”.

Na przestrzeni całego utworu korekty, szczególnie dotyczące czasu trwania poszczególnych fragmentów, ale również dynamiki. W zakończeniu utworu, na ostatniej stronie (s. nr 11) usunięty został cały ustęp fortepianu. Analiza porównawcza z jedynym dostępnym nagraniem z prawykonania wskazuje, że zmiany te zostały wprowadzone dopiero po premierze utworu.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Uwagi

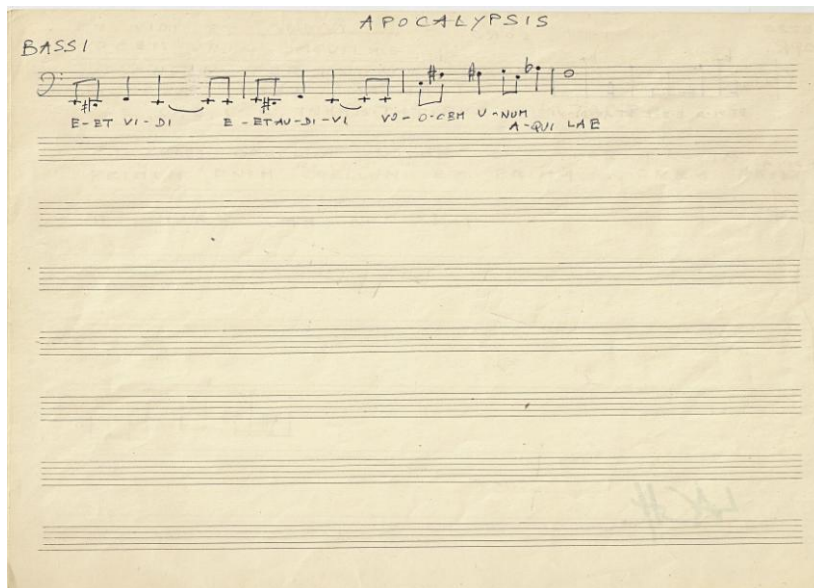
Antyfony składają się z czterech części attacca. Skrajne części (*Sequenza I, IV*) charakteryzują się znacząco większymi rozmiarami niż części środkowe (*Sequenza II i III*). Kompozytor zastosował notację beztaktową.

Dzięki przeprowadzonej analizie można podjąć próbę chronologicznego uszeregowania zachowanych autografów. Z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić można, że jako pierwszy powstał rękopis 1c oraz, rzecz jasna, rękopis 1b (partia taśmy). Później natomiast powstał rękopis 1a. Pomimo iż nie został on ukończony i posiada liczne ślady korekt (w przeciwieństwie do wspomnianych rękopisów), uwzględnia poprawki, znajdujące się w rękopisie nr 2, z którego najprawdopodobniej korzystano podczas prawykonania kompozycji na Festiwalu „Warszawska Jesień” w 1963 roku. Przypuszczenia te potwierdza porównanie premierowego nagrania z rękopisem flamastrowym (rps 2) oraz znacznie stopień zużycia partytury. Po prawykonaniu dokonał kompozytor na rękopisie kolejnych korekt.

Rękopisy *Antyfon* są niezwykle cennym źródłem z kilku powodów. Po pierwsze: są to jedyne dostępne materiały nutowe tego utworu, nie doczekał się on bowiem wydania. Trudno stwierdzić, czy starania o jego publikację były z którejkolwiek ze stron czynione. Być może z powodu prac nad przygotowaniem do wydania obszernego utworu *Echa II*, z tej, nieco zbliżonej w swych założeniach kompozycji (utwór na fortepian, perkusję i taśmę, na której kształtowane są profile dynamiczne wybrzmień), musiano zrezygnować. Po drugie: od czasu swojej premiery w 1963 roku, utwór nie był ponownie publicznie wykonywany, i wreszcie po trzecie: jest to kompozycja, którą Tomasz Sikorski zadebiutował jako kompozytor na Festiwalu „Warszawska Jesień”.

APOCALYPSIS

Apocalypsis

Apocalypsis. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze

Autograf szkicowy, 2 karty (4 strony zapisane) bez paginacji, sporządzony ołówkiem, czarnym cienkopisem oraz niebieskim i zielonym flamastrem na papierze nutowym 8-systemowym (21 cm x 14,8 cm). Na karcie pierwszej recto ołówkowy szkic fragmentu przeznaczonego na organy (najprawdopodobniej dotyczący utworu *Invocazione*), poniżej zapiski głosu sopranowego i dwa dźwięki zapisane w partii skrzypiec. W prawym dolnym rogu niebieskim flamastrem tekst łaciński zaczerpnięty z Apokalipsy św. Jana (Ap 8,13): „et vidi et audivi | vocem unum aquilae | volantis per unum coellum | dicentis voce magna: | vae, vae, vae, inhabitatibus di terra” (pisownia oryginalna). Na karcie pierwszej verso dłuższy cytat z tego samego fragmentu: „et vidi et audivi | vocem unum aquilae | volantis per unum coellum | dicentis voce magna: | vae, vae, vae, inhabitatibus di terra | et vidi coellum novum et terram novam | primum enim coellum et prima terra abiit et mare iam non est” oraz zapis krótkiego fragmentu muzycznego. Na karcie drugiej recto naszkicowany krótki ustęp przeznaczony dla głosu chóralnego mezzosopranów (tekst: „et vidi et audivi”). Na szczycie strony „Coro”. Na karcie drugiej verso fragment przeznaczony dla basów (tekst: „et vidi et audivi vocem unum aquilae”), w nagłówku „Apocalypsis”.

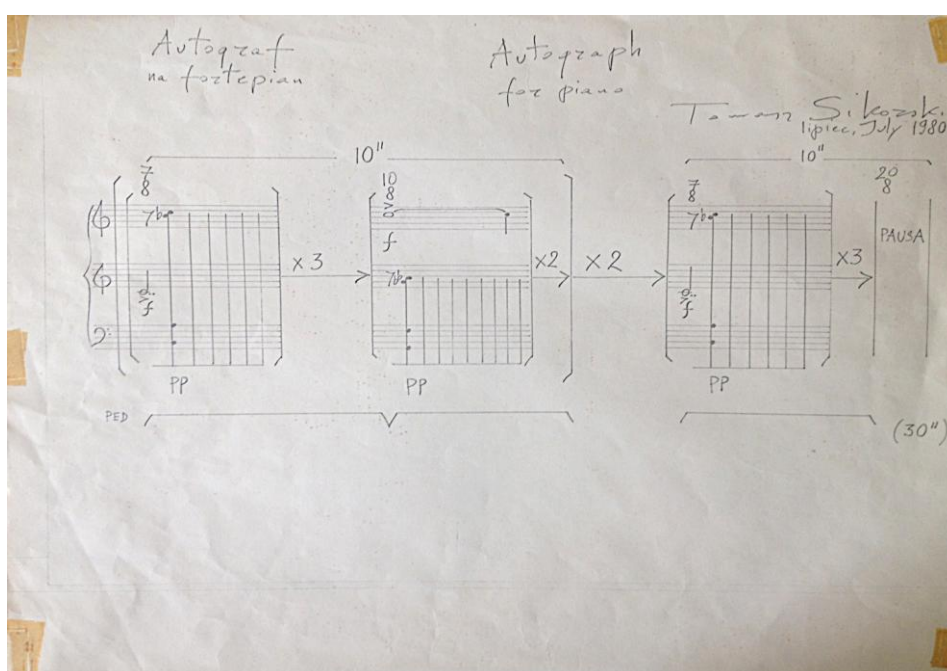
Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

AU LION UN OISEAU

vide: *W dali ptak*

AUTOGRAF

Autograf na fortepian (1980)

Autograf, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie

Kserokopia autografu edycyjnego, 5 kart (6 stron z zapisem). Karty 2 i 3 oraz 4 i 5 sklejone pustymi stronami. Na brzegach kart, w miejscach zastosowania taśmy klejącej, widoczne ciemne przebarwienia. Karta tytułowa (recto i verso) oraz strona tytułowa bez paginacji. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Autograf | na fortepian | Autograph | for piano”. W lewym górnym rogu strony sygnatura i pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso w języku polskim i angielskim objaśnienia dotyczące sposobu realizacji utworu: „Objaśnienia | Explanations | Znaki chromatyczne odnoszą się tylko do pojedynczych nut | accidentals apply to single notes only | zagrać określoną ilość razy | play as many times as indicated | krótka pauza | rest ad libitum” oraz informacje o okolicznościach prawykonania utworu: „Prawykonanie |

World premiere | 10.III.81 St Petersburg, Florida, USA | Steve Montague”. Na stronie tytułowej z zapisem muzycznym tytuł nagłówekowy: „Autograf | na fortepian | Autograph | for piano”. Z prawej strony: „Tomasz Sikorski | lipiec, July 1980. Na stronie 3 jedyne (trzy) wprowadzone korekty, dotyczące oznaczeń dynamicznych i dodania akcentu do nuty. Korekty dokonane cienkopisem koloru czarnego bądź brązowego. Na ostatniej stronie podany czas trwania utworu: „Durata 5””. Poniżej sygnatura i pieczęć PWM. Zachowana wersja autografu posłużyła jako materiał do wydania utworu. W tej wersji (nie uwzględniającej jednak naniesione retusze) utwór został wydany.

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1354/Dep. MKiS

AUTORITRATTO (AUTOPORTRET)

Autoritratto (Autoportret) per due pianoforti concertanti e orchestra (1983)

Autoritratto, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie

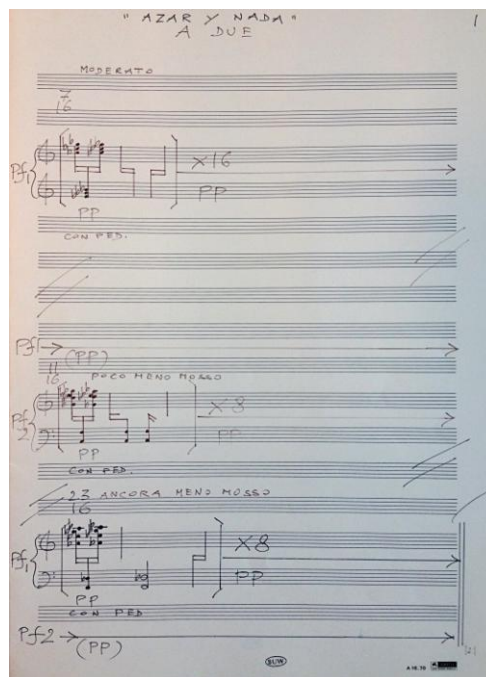
Kserokopia kompletnego autografu edycyjnego sporządzonego w całości na papierze nutowym 32-systemowym (wym. oryg. wg informacji producenta: 50 cm x 35,3 cm). 9 kart (17 stron z zapisem, 14 ponumerowanych). Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Autoritratto* | per due pianoforti concertanti e orchestra”. U góry strony, w lewym jej rogu pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso podany skład orkiestry: „4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 fagotti | 4 trombe

in si b | 4 corni in fa | 4 tromboni | campane tubolari | 4 gonghi S.A.T.B. | 4 tam-tam S.A.T.B. | 2 pianoforti concertanti | quintetto d'archi | minimo | 8 violini | 4 viole | 4 violoncelli | 2 contrabassi” oraz czas trwania kompozycji „Durata ca 26’”. Obok obejmującej obsadę perkusji kłamry zapisane: „4 esecutori”. Na stronie tytułowej w nagłówku: „Autoritratto | T. Sikorski. Z lewej strony pieczęć i sygnatura PWM. Na stronie tytułowej (bez paginacji) początek utworu. Jedyne retusz w formie usunięcia błędnie wpisanej kłamry występuje na stronie 6. Kompozycja podzielona została na 39 odcinków, do których przypisana została numeracja. Czas trwania każdego z odcinków został określony i podany przy numerze odcinka. Materiał muzyczny ze s. 1 i 2 wykorzystał kompozytor w *Omaggio in memoriam J.L. Borges*.

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1436/Dep. MKiS

AZAR Y NADA

Azar y Nada a due per due pianoforte

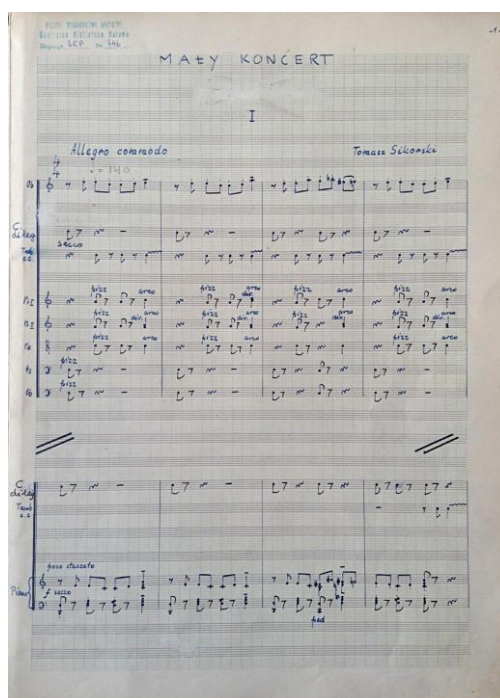
Azar y Nada, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Autograf roboczy nieukończony, 4 karty (4 strony zapisane, 2 numerowane), sporządzony czarnym cienkopisem i ołówkiem na papierze nutowym 16-systemowym (32,5 cm x 23,5 cm). Na karcie tytułowej recto: „*Azar y Nada* | a due | per due pianoforti”. Nad tytułem dopisane obcą ręką: „Tomasz Sikorski”. U dołu strony pieczęć Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Na karcie tytułowej verso podany czas kompozycji „Durata 5’ ca”. Na stronie tytułowej z zapisem muzycznym tytuł nagłówkowy: „*Azar y Nada* | a due”. Numeracja stron tylko na karcie drugiej (numery 1 i 2). Karta druga verso: wyłącznie numer strony. Karty trzecia i czwarta bez zapisu. Materiał muzyczny rękopisu stanowią trzy krótkie moduły fortepianowe, które, według zamysłu kompozytora, mają być powtarzane ośmio lub szesnastokrotnie. Moduły te w niemal niezmienionej postaci zostały wykorzystane w początkowej części *Omaggio in memoriam J.L. Borges*. Na rękopisie brak odręcznego podpisu kompozytora, charakter pisma nie pozostawia jednak żadnych wątpliwości co do autorstwa tego fragmentu. Brak adnotacji sugerujących czas powstania kompozycji.

Proweniencja: Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Bez sygnatury.

CAPRICCIO

Capriccio (Mały Koncert) na fortepian i orkiestrę (1956)

Capriccio, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Rękopis nr 1

Ołówkowy autograf roboczy, sporządzony na papierze nutowym 26-systemowym (35 cm x 25 cm). 10 kart (18 stron zapisanych, ostatnia karta bez zapisu). Rękopis zawiera wersję roboczą III części utworu (*Allegro moderato, giocoso*). Na karcie tytułowej (bez paginacji) recto: „Capriccio | na fortepian i małą orkiestrę”. Na karcie tytułowej (bez paginacji) verso skład zespołu wykonawczego: „Orchestra | Flauto (anche piccolo) | Oboe | 2 Clarinetti in si b | Fagotto | 2 Trombe in do | 2 Corni in fa | Trombone | Tamburo con corda | Tamburo senza corda | Gran cassa | Piatti | Pianoforte solo | 8 violini I | 8 violini II | 6 viole | 6 violoncelli | 4 contrabassi” oraz czas trwania części: „Durata circa 3’”. Na stronie tytułowej (z paginacją) w nagłówku: „Capriccio | III”, wyżej z prawej: numer strony oraz podpis kompozytora „Tomasz Sikorski”, z lewej strony data powstania: „1956”. Na przestrzeni partytury liczne korekty, spora ilość fragmentów usuniętych (wygumkowanych) bądź pustych. Charakter pisma dość staranny, pismo czytelne. Na stronie 6 dwa dopiski piórem (niebieskim atramentem) dot. klucza. Na stronie 7 tym samym piórem: znak zapytania przy kluczu wiolinowym.

Paginacja dopisana prawdopodobnie obcą ręką. Brak paginacji na stronie 2. Zastosowana notacja: tradycyjna, z podziałem na takty.

Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

Rękopis nr 2

Autograf edycyjny, 20 kart (38 stron zapisanych, ostatnia karta bez zapisu) sporządzony niebieskim atramentem na papierze nutowym 26-systemowym (35 cm x 25 cm). Niezbyt liczne dopiski i korekty ołówkiem, niebieskim długopisem, czarnym cienkopisem oraz czerwoną kredką. Na karcie tytułowej recto: „Mały koncert [niebieskim długopisem] | na fortepian i orkiestrę | Tomasz Sikorski [niebieskim atramentem]”. Wyraźny ślad usunięcia poprzedniego tytułu. Z trudem odczytać można: „Capriccio”. W lewym górnym rogu pieczęć z sygnaturą Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso zapisany ołówkiem skład orkiestrowy: „Orchestra | flauto | oboe | 2 clarinetti in B | fagotto | 2 corni in F | 2 trombe in C | trombone | tamburo con corda | tamburo senza corda | tamburo rullante | cassa di legno | piatti | gran cassa | arpa | celesta | pianoforte solo | 8 violini I | 8 violini II | 6 viole | 6 violoncelli | 4 contrabassi” oraz czas trwania utworu: „Durata ca 10’”. Z lewej strony dopisek: „Notacja rogów i kłarnetów in C”. Widoczny ślad usunięcia (wygumkowania) poprzedniego zapisu. Nowy zapis dokonany charakterystycznym dla Sikorskiego pismem drukowanym, co świadczy o znacznie późniejszym dokonaniu tej korekty. Na stronie tytułowej (z paginacją) w nagłówku „Mały koncert”, pod spodem wyraźny ślad usunięcia poprzedniego tytułu („Capriccio”), niżej oznaczenie części pierwszej: „I” oraz po prawej stronie podpis kompozytora. W lewym górnym rogu strony: pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM. Na stronie tytułowej początek utworu. Kompozycja składa się z trzech części: I – *Allegro commodo* (s. 1–7), II – *Andante* (s. 8–20), III – *Allegro moderato, giocoso* (s. 21–36). Zastosowana notacja tradycyjna, z podziałem na takty. W zakończeniu każdej z części dopisane przez kompozytora ołówkiem przewidywane czasy ich trwania: I – 2’30, II – 4’30” ca, III – 3’ ca, oraz na początku części I i III bezwzględne wartości temp tych części. Dodana ołówkiem numeracja taktów. Wykreślone ołówkiem strony 13 i 14 oraz część taktów ze stron 12 oraz 15. Puste takty w poszczególnych głosach mogą mylnie sugerować, iż kompozycja nie została ukończona.

Proweniencja: Depozyt Związku Kompozytorów Polskich. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 346/Dep. ZKP.

CONCERTO BREVE

Concerto breve na fortepian, 24 instrumenty dęte i 4 perkusję (1965)

Concerto breve, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Ołówkowy autograf roboczy, 10 kart (17 stron zapisanych), sporządzony w całości na papierze nutowym 32-systemowym (50 cm x 35,5 cm). Brak karty tytułowej. Na pierwszej stronie (tytułowej) rękopisu: „Concerto breve”. Poniżej z prawej strony: „T. Sikorski | 1965”. U góry z lewej strony pieczęć z sygnaturą Centralnej Biblioteki Nutowej PWM, po prawej obcą ręką zapisane: „Partytura nieaktualna”. Rękopis zawiera większą część materiału ostatecznej wersji utworu. Charakterystyczny dla tego autografu jest istnienie partii fortepianu wyłącznie w sposób cząstkowy. Obecność instrumentu jest

jednak zawsze zaznaczona, np. pozostawionymi dwoma (lub trzema) systemami. Na przestrzeni całej partytury występują korekty – zazwyczaj dokonywane poprzez usunięcie (wygumkowanie) poprawianego fragmentu i wpisanie go na nowo. Utwór podzielony został na ponumerowane odcinki (1-14). W wersji ostatecznej utworu przeorganizowano nieco pierwotny podział i liczby zastąpiono literami (A-M). U dołu ostatniej strony partytury podana dyspozycja czasu trwania utworu: „7’20”.

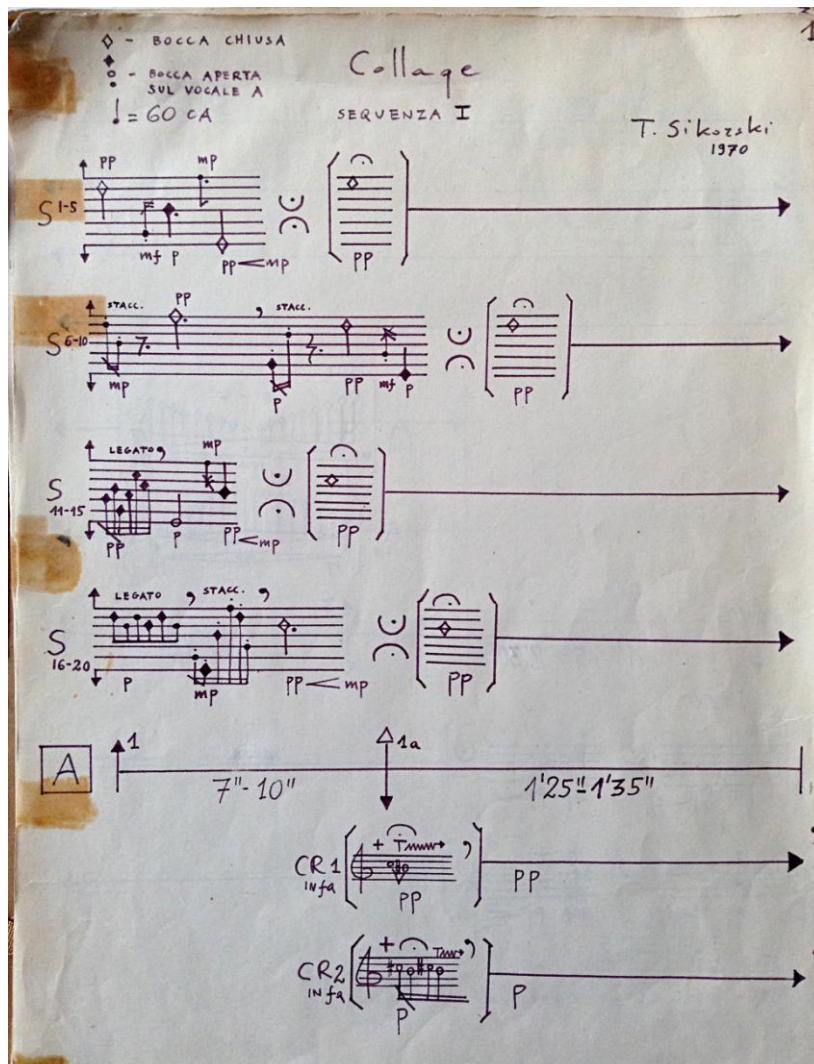
Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 493/dep. (MKiS)

Uwagi

Facsimile autografu ostatecznej wersji partytury (wraz z partią fortepianu solo) utworu *Concerto breve* wydało Polskie Wydawnictwo Muzyczne.

COLLAGE

Collage na chór żeński, 28 instrumentów dętych, 4 perkusje, fortepian i taśmę (1970)

Collage, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie

Autograf edycyjny, 17 kart (32 strony zapisane), sporządzony bordowym flamastrem na papierze gładkim. Brak widocznych śladów korekt czy choćby retuszy. Na karcie tytułowej (bez paginacji) recto: „Tomasz Sikorski | *Collage* | na chór żeński, instrumenty i taśmę”. Poniżej dopisek zielonym długopisem: „Nie wykonywać w tej wersji | T. Sikorski”. W lewym górnym rogu strony pieczęć z sygnaturą Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej (bez paginacji) verso: objaśnienia wykonawcze w języku polskim, m.in.: „Zasada synchronizacji pionowej obowiązuje tylko

w momencie znaku dyrygenta (pionowe strzałki na linii czasu). W pozostałych wypadkach wykonawcy grają niezależnie”, „Z taśmy należy odtwarzać nagrane uprzednio fragmenty chóralne”, skład orkiestry: „4 flauti | 4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 fagotti | 4 trombe | 4 corni in fa | 4 tromboni | Batteria I | 2 gong giavanesi (S.B.) | 2 tam-tam (S.B.) | campane, guiro | timpani basso | Batteria II | 2 templeblocks (A.B.) | 2 tom-tom (A.B.) | Batteria III | 2 tom-tom (S.T.) | Batteria IV | 2 bongos (S.T.) | pianoforte | coro | 20 soprani | 15 alti | nastro magnetico”, oraz czas trwania utworu: „Durata 23’ ca”. Na stronie tytułowej z paginacją tytuł nagłówkowy: „Collage | Sequenza I”. Niżej z prawej strony: „T. Sikorski | 1970”. Utwór składa się z czterech części (Sequenza I, II, III i IV), z których zdecydowanie największe rozmiary posiada część ostatnia (Sequenza IV). Pierwszym trzem sekwencjom przypisano oznaczenia literowe – odpowiednio: A, B oraz C. W Sequenzy IV wydzielone zostały cztery odcinki: D, E, F i G. W każdym z odcinków wyznaczono mniejsze obszary, którym nadana została odrębna numeracja. Elementem partytury jest porządkująca przebieg utworu oś czasowa, na której oznaczony został przebieg wszystkich „zdarzeń muzycznych” wraz z określeniem szacowanego czasu ich trwania. Rękopis zawiera 27 numerowanych stron, z tym, że strona 12 występuje w rękopisie podwójnie. Karta z błędnie zapisaną stroną 12 została sklejona taśmą z kartą sąsiadującą, tak aby stała się niewidoczna. Stronę nr 12 wpisano w sposób właściwy na kolejnej karcie verso. Z biegiem lat, karty uległy jednak rozklejeniu. Karta, na której znajdują się strony 17 i 18 posiada natomiast dodatkową kartę rozkładową: wysokość stron 17 i 18 uległa tu podwojeniu.

Rękopis sporządzony został z pojedynczych, sklejonych na brzegach taśmą kart. W miejscach zastosowania taśmy znaczne przebarwienia. Rękopis w stanie umiarkowanie dobrym, posiada niewielkie, ale liczne uszkodzenia mechaniczne (zagięcia, naderwania).

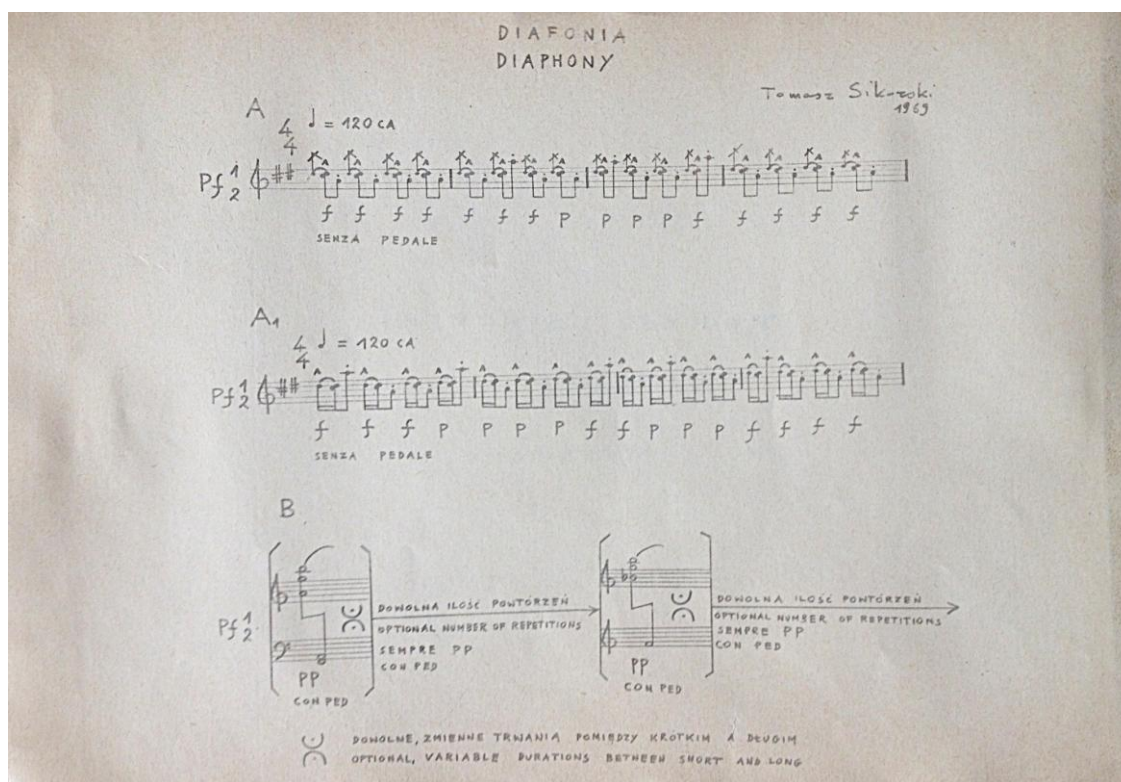
Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 802/dep. (MKiS)

Uwagi

Wycofana przez kompozytora partytura jest jedyną znaną wersją tego utworu.

DIAFONIA

Diafonia na dwa fortepiany (1969)

Diafonia, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

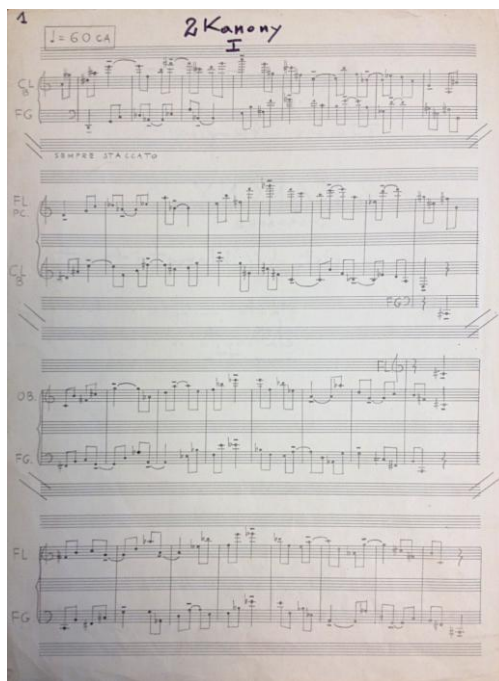
Kserokopia autografu edycyjnego z dopiskami kompozytora bordowym flamastrem (karta tytułowa recto, wskazanie czasu trwania utworu), 2 karty (3 strony z zapisem). Rękopis bez paginacji. Na karcie pierwszej recto sporządzonej ręką kompozytora: „Tomasz Sikorski | Diafonia | na dwa fortepiany”. W lewym górnym rogu pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM oraz numer depozytu. Na karcie pierwszej verso początek utworu (kserokopia). Tytuł nagłówek: „Diafonia | Diaphony”. Poniżej z prawej strony: „Tomasz Sikorski | 1969”. Na stronie tej znajduje się materiał muzyczny trzech modułów: A, A₁, oraz B. Na karcie drugiej recto znajduje się instrukcja wykonania utworu. Partie fortepianu I i II są identyczne, fortepiany nie realizują go jednak *unisono*, lecz z opóźnieniem. W przypadku modułów A oraz A₁ jest to opóźnienie minimalne, w przypadku modułu B – opóźnienie dowolne. W prawym dolnym rogu dopisek: „Durata 10’–15’”. Poniżej pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM.

Utwór *Diafonia* został wydany przez PWM w formie facsimile. Do powielenia przeznaczono jednak inny autograf, w którym moduły przyjęły nazwy: A, B oraz C, a czas trwania utworu określono „ad libitum”. Usunięto też zapis: „Każda następna pauza dłuższa | Each following rest longer” określający jednoznacznie sposób wykonania części pierwszej (moduły A oraz A₁ [B]). *Repetere più volte* w instrukcji zastąpiono określeniem *poco a poco allargando*, a dla pierwszej dyspozycji dopisano nowy opis na stronie pierwszej zapisu muzycznego.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1008/dep.

DWA KANONY

Dwa kanony dwugłosowe na flet obój, klarnet i fagot

Dwa kanony, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

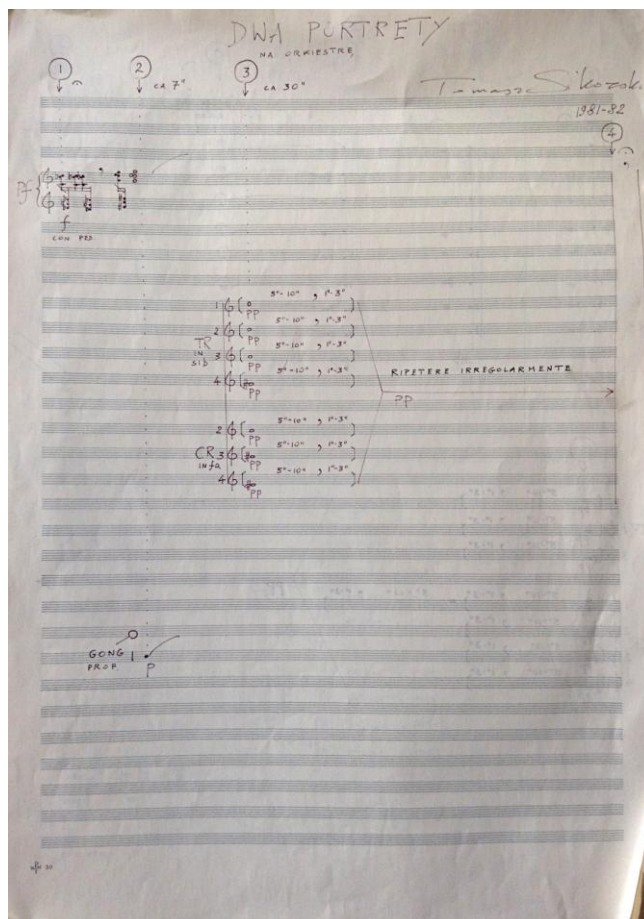
Autograf edycyjny, 2 karty (4 strony zapisane, 3 ponumerowane) sporządzony ołówkiem oraz czarnym flamastrem na papierze nutowym 20-systemowym (24,5 cm x 35 cm). Na karcie pierwszej recto zapisane czarnym flamastrem: „Tomasz Sikorski | 2 kanony | 2-głosowe | na flet obój, klarnet i fagot | flauto, anche piccolo | oboe | clarinetto in si b | fagotto. Brak adnotacji sugerujących czas powstania kompozycji. Na karcie pierwszej verso (s. 1) początek utworu. W nagłówku flamastrem: „2 Kanony | I”. *Kanon I* zapisany ołówkiem. Na dole strony 2 podany czas trwania kanonu: „2’20” – 2’30””. Na stronie 3 zapisany flamastrem *Kanon II*. Na dole czas jego trwania: „1’20” – 1’30””. Zastosowana tradycyjna notacja taktowa.

Można domniemywać, iż w pierwotnym zamyśle kompozytora utwór miał się składać wyłącznie z jednego kanonu. Bliższe przyjrzenie się stronie z tytułem ujawnia, iż wymazany został zapisany ołówkiem pierwotny tytuł: „KANON”, a w jego miejscu dokonano czarnym flamastrem nowego wpisu: „2 KANONY”.

Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

DWA PORTRETY

Dwa portrety na orkiestrę (1981-82)

Dwa portrety, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

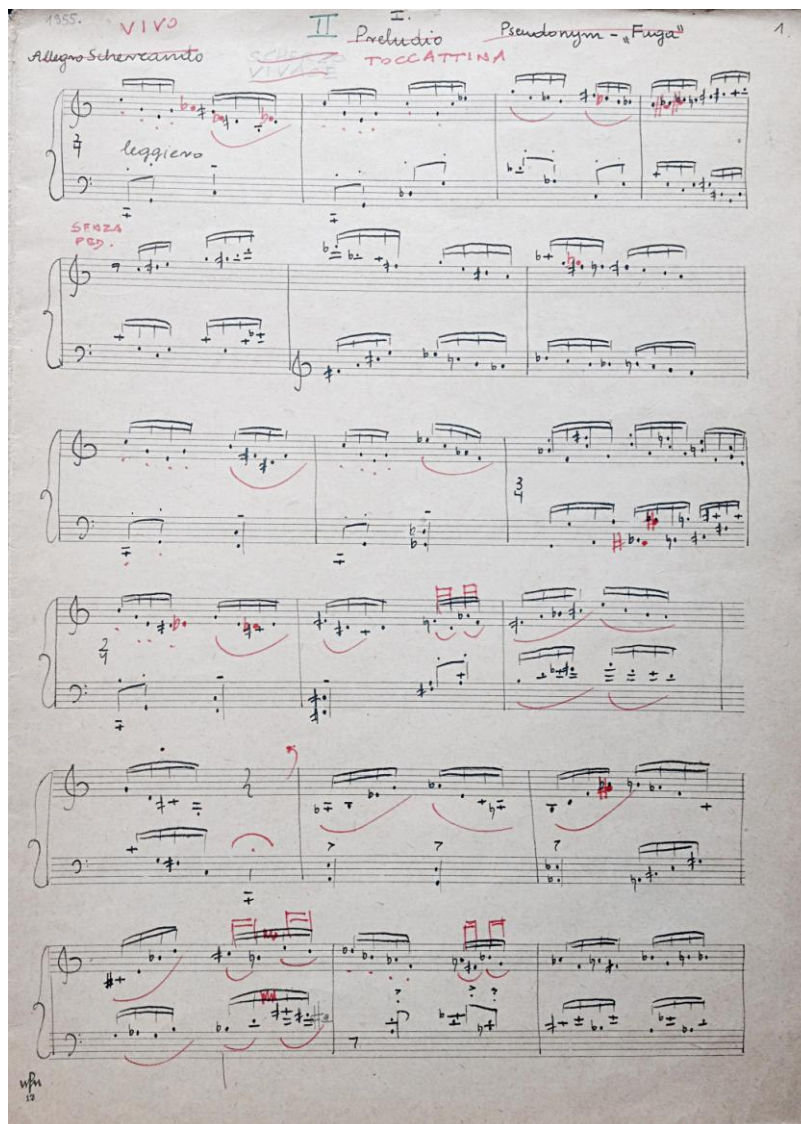
Autograf edycyjny, 12 kart (21 stron zapisanych, 18 ponumerowanych), sporządzony czarnym i bordowym cienkopisem na papierze nutowym 30-systemowym (34 cm x 48 cm). Brak śladów korekt czy retuszy. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Dwa portrety | na orkiestrę”. W lewym górnym rogu sygnatura i pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso: „Orchestra: | 4 trombe in si b | 4 corni in fa | campane tubolari | 4 gonghi (S.A.T.B. prof.) | 4 tam-tam (S.A.T.B.), pianoforte concertante | archi | Vn 30 ca | Vl 10 ca | Vc 8 ca | Cb 6 ca”. Poniżej określony czas trwania utworu: „Durata ca 33’–35’”. Na stronie tytułowej początek utworu. W nagłówku: „Dwa portrety | na orkiestrę”, poniżej po prawej: „Tomasz Sikorski | 1981-82”. Utwór podzielony został na 72 numerowane odcinki, każdy o określonym

przez kompozytora czasie trwania. Partytura jest przykładem charakterystycznego dla Sikorskiego czytelnego i przejrzystego sposobu organizacji materiału muzycznego. Poszczególne płaszczyzny brzmieniowe tworzone są poprzez powtarzanie na określonych dystansach czasowych krótkich modułów, z których każdy realizowany jest zawsze przez homogeniczną grupę instrumentów. Materiał muzyczny ze s. 2 wykorzystał kompozytor w *Omaggio in memoriam J.L. Borges*. Rękopis w stanie umiarkowanie dobrym, posiada niewielkie uszkodzenia mechaniczne (zagięcia, naderwania).

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1351/Dep. MKiS

DYPTYK / TRIPTYQUE

Dyptyk – pastorale e toccatina na fortepian (1955)

Dyptyk, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Autograf edycyjny, 6 kart (10 stron zapisanych, 8 ponumerowanych), sporządzony w całości niebieskim atramentem na papierze nutowym 12-systemowym (35 cm x 25 cm). Liczne dopiski ręką kompozytora dokonane czerwonym i zielonym cienkopisem oraz ołówkiem. Na karcie tytułowej recto: „Triptyque (Preludio, Intermezzo e Fuga)” przekreślone. Poniżej: „Dyptyk | Pastorale e Scherzo [przekreślone *Scherzo*] | Toccattina”. Niżej: „Pseudonym – *Fuga*” przekreślone. U góry strony dwa dopiski obcymi charakterami pisma: „T Sikorski” oraz „282/60 comp.”. Na karcie tytułowej

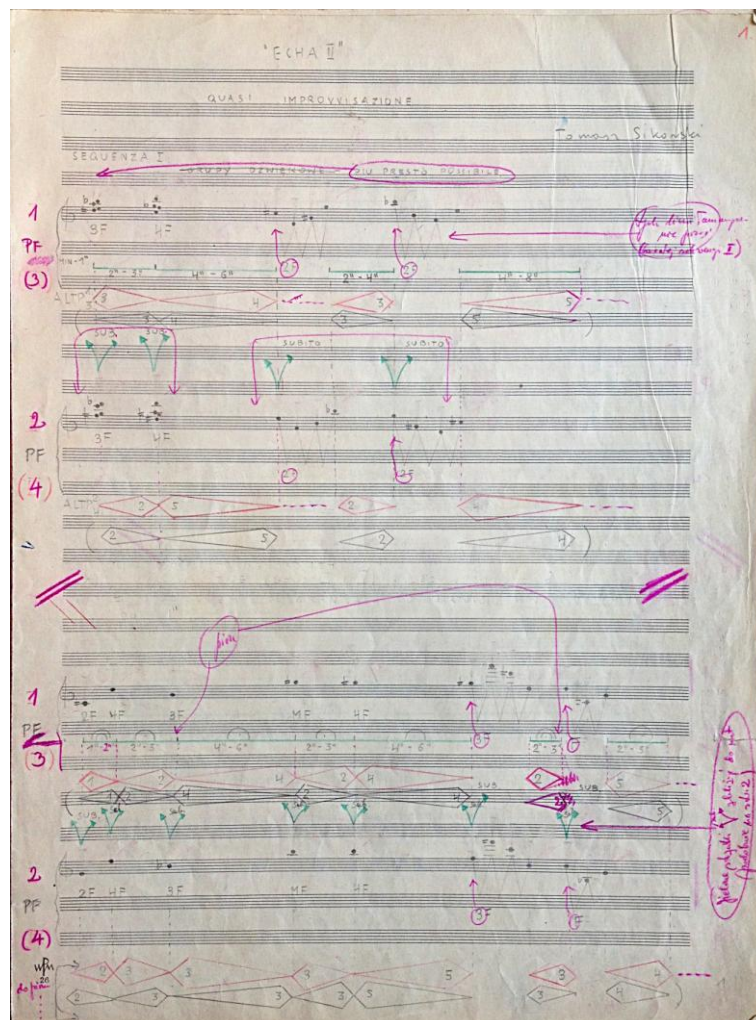
verso zapisane ołówkiem: „Durata 5’20” [20 przekreślone]”. W nagłówku strony tytułowej: „I. | Preludio [przekreślone] | Toccattina”. Z lewej strony: „Allegro scherzando [przekreślone]”, obok: „Scherzo vivace [przekreślone]” powyżej: „Vivo”. W nagłówku również znak zmiany kolejności części: „II” oraz datowanie: „1955”. Na stronie tytułowej początek utworu. Na przestrzeni całej partytury liczne korekty i retusze edytorskie oraz wyrazowe (artykulacja, belkowanie, łukowanie, zmiany enharmoniczne, pedalizacja, określenia temp części). Część II – *Toccattina* obejmuje s. 1-3 oraz pierwszy system s. 4. Na karcie trzeciej verso (s. 4) przekreślony tytuł nagłówkowy: „II | Intermezzo”, obok dopisane: „I | Pastorale”. Przekreślone również oznaczenie tempa: „Adagio”, nad nim: „Sostenuto”. Na karcie czwartej recto (s. 5) dwa systemy pastorałe oraz przekreślone trzy systemy części III („Fuga”) sugerujące wycofanie tej części. *Fuga* obejmuje s. 5-8, W części tej brak śladów korekt. U dołu s. 8 oznaczenie czasu trwania: 5’20” [20 przekreślone]”. Karta szósta bez zapisu.

Uwagi

Nie ulega wątpliwości, iż ten egzemplarz partytury był pracą zgłoszoną do konkursu kompozytorskiego. Świadczy o tym wpisany na karcie tytułowej pseudonim. Można domniemywać, że w znajdującej się przy górnym brzegu karty sygnaturze: „282/60 comp.” zapisany jest rok, w którym ów konkurs został przeprowadzony: 1960. Dopiski cienkopisami oraz ołówkiem cechuje zgoła odmienny charakter pisma od zapisów piórem. Analiza porównawcza z innymi rękopisami nie pozostawia jednak wątpliwości, iż wszystkie one zostały sporządzone przez Tomasza Sikorskiego. Dzieli je jednak spory dystans czasowy, prawdopodobnie ponad 30 lat.

ECHA II

Echa II quasi improvvisazione na 1, 2 3 lub 4 fortepiany, perkusję i taśmę (1961-63)

Echa II, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Autograf edycyjny, 29 kart (52 strony zapisane) sporządzony ołówkiem oraz czerwoną i zieloną kredką. Korekty wprowadzane ołówkiem, różowym cienkopisem oraz zielonym długopisem. Zastosowano 20-systemowy papier nutowy, za wyjątkiem kart: drugiej, piątej i szóstej, gdzie zastosowano dwa rodzaje papieru 26-systemowego. Wymiary całości:

25 cm x 35,3 cm. Karta tytułowa, stanowiąca rodzaj okładki, posiada liczne uszkodzenia mechaniczne (naderwania i zagięcia). Pozostała część rękopisu zachowana w stanie dobrym, nosi ślady użytkowania. Na Karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Echa II* |

quasi improvvisazione | Echi II". Poniżej, najprawdopodobniej obcą ręką, zapisany czas trwania utworu: „16'30" ". U góry strony zapisany ołówkiem numer inwentaryzacyjny oraz sygnatura. Na dole strony nieczytelna pieczęć inwentaryzacyjna: „Wpłynęło (...) dnia 9 VII 63 (...) 7285", poniżej pieczęć Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Po lewej stronie sygnatura: „D-119/65 | 11.III", po prawej zakreślone w okrąg nieznane zapiski, przy nich znak zapytania. Karta tytułowa verso: bez zapisu. Na stronie tytułowej: „Echa II | quasi improvvisazione". Poniżej z prawej strony podpis kompozytora: „Tomasz Sikorski". Na stronie tytułowej początek utworu (Sequenza I). Kompozycja składa się z siedmiu odcinków-sekwencji, które podzielić można na: fortepianowe (sequenza I, II, III, VI), perkusyjne (sequenza IV) i mieszane (sequenza V, VI). Wprowadzane na przestrzeni całego rękopisu korekty i dopiski mają charakter głównie edytorski. Występują pewne rozbieżności w numeracji odcinków (sekwencji). Warto zauważyć, że w wersji przygotowywanej do druku kompozytor znacznie skrócił część I (Sequenza I), o czym świadczy numeracja stron rękopisu. Sequenza I to wyłącznie karta druga (strony o numerach 1 i 2). Po nich następuje Sequenza II, która (według oryginalnej numeracji) rozpoczyna się od strony 7. Oryginalna numeracja stron 7–10 została przekreślona, a obok niej zapisano ołówkiem numery 3–6. Od kolejnej strony (nr 11) poprawianie numeracji zostało zarzucone. Rękopis zawiera sporą ilość komentarzy wykonawczych, które zostały usunięte. Najprawdopodobniej na ich podstawie powstała instrukcja wykonania utworu umieszczona na początku partytury drukowanej. Nie wszystkie jednak kwestie zdają się być w instrukcji wyjaśnione w sposób jednoznaczny.

Proweniencja: Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Sygn. Mus LXXVI rps 5

Eufonia na fortepian (1982)

Eufonia, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

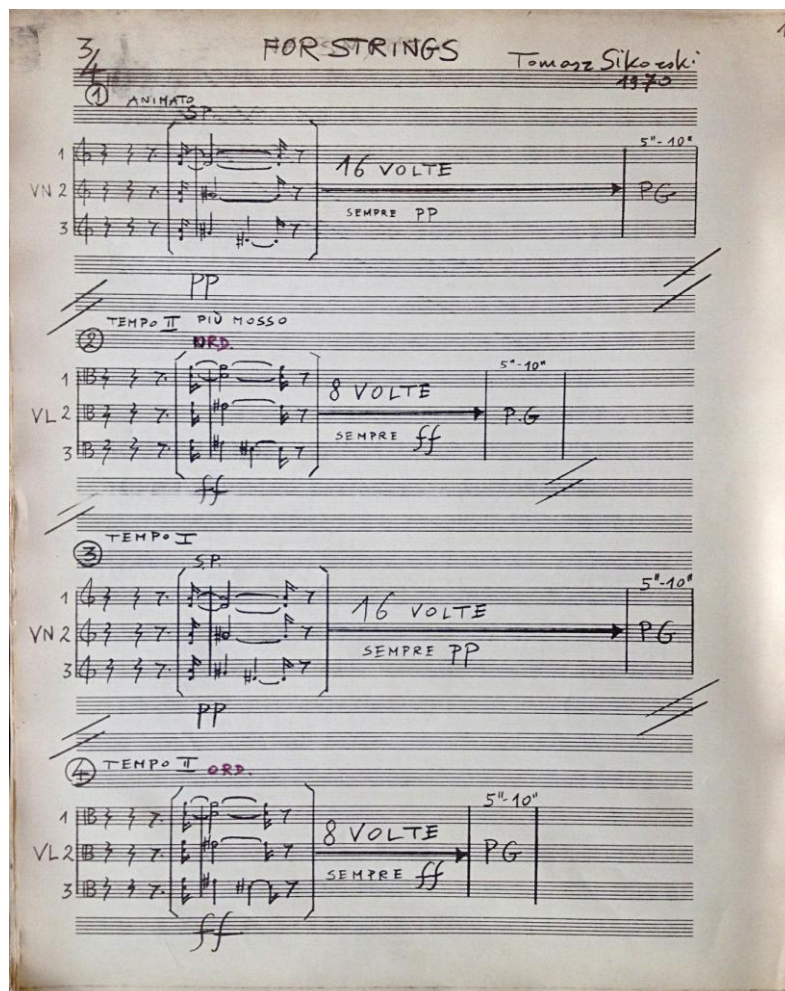
Autograf edycyjny, 6 kart (9 stron zapisanych, 6 ponumerowanych), sporządzony w całości czarnym cienkopisem na papierze nutowym 12-systemowym zestandaryzowanym dla zapisu na głos (instrument) solowy i fortepian (35,5 cm x 25 cm). Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Eufonia | na fortepian | per pianoforte. Na karcie tytułowej (bez paginacji) verso wskazówka wykonawcza w języku polskim oraz angielskim: „#, *b* odnoszą się do pojedynczych nut | apply to single notes”. Na stronie tytułowej początek utworu. W nagłówku: „Eufonia”. Nizej po prawej: „T. Sikorski 82”. Z lewej strony dedykacja: „Ewie Osińskiej”. Formę utworu

stanowi pięć krótkich ogniów, którym nadane zostały włoskie nazwy: I. misterioso, II. lamentoso, III. impetuoso, IV. gioioso, V. esaltato. Na przestrzeni całego utworu nieliczne retusze. Na dolną część s. 6 naklejony odpowiadający szerokości strony arkusz papieru, stanowiący korektę błędnie wpisanych dwóch dolnych systemów. U dołu ostatniej strony (s. 7) data: „25.X.82”. Można przypuszczać, że przygotowany przez kompozytora rękopis stanowił materiał źródłowy wydania utworu, które ukazało się nakładem Agencji Autorskiej. Obie wersje (rękopiśmienna i drukowana) są bowiem tożsame.

Prowenienca: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

FOR STRINGS

For Strings na troje skrzypiec i trzy altówki (1970)

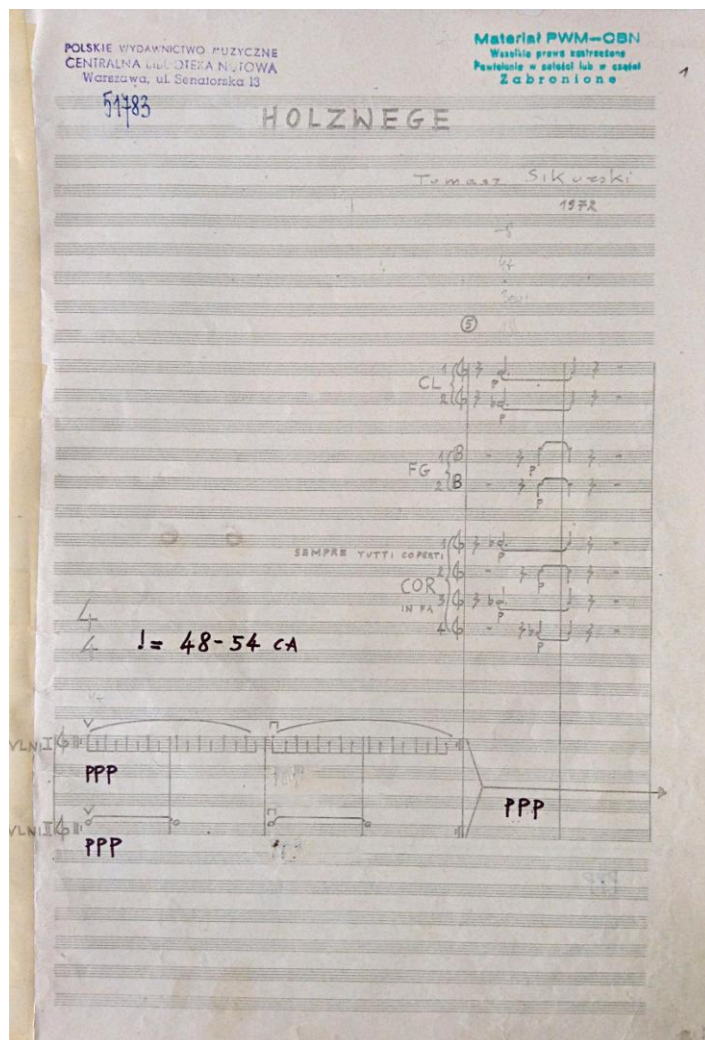
For Strings, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Kserokopia autografu edycyjnego, 8 luźnych kart (kopie jednostronne, 6 kart ponumerowanych), sporządzonego w całości na papierze nutowy 24-systemowym. Na kopii nieliczne retusze bordowym flamastrem. Na karcie pierwszej (tytułowej recto): „Tomasz Sikorski | For strings | for 3 violins and violas”. W lewym górnym rogu przybita na kopii pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM oraz wpisana sygnatura depozytu. Między nazwiskiem autora a tytułem kompozycji widoczne ślady prawdopodobnie usunięcia znajdującego się wcześniej tekstu. W pierwszej usuniętej linii przypuszczalnie: „Tomasz Sikorski”, druga linia nieczytelna, w trzeciej linii z całą pewnością: „String(s) in the Earth”. Na karcie drugiej (tytułowej verso) wskazówki

wykonawcze: „Explanations | objaśnienia | [materiał w nawiasach] powtarzać określoną ilość razy | repeat as many times as indicated”, i niżej: „sp [-] sul ponticello | ord [-] ordinario”. Na stronie podana również dyspozycja czasu trwania kompozycji: „Durata 7’–10’” oraz skład zespołu: „Strumenti | /Vn/ 3 violini | /VI/ 3 Viole”. Na karcie trzeciej (stronie tytułowej) początek utworu z tytułem nagłówkowym: „For Strings” wpisanym w miejsce polskiego tytułu: „Na smyczki”. Z prawej strony: „Tomasz Sikorski | 1970”. W tekście muzycznym retusze dotyczą wyłącznie wpisania oznaczenia wykonawczego: „ord.” (ordinario). Formę utworu stanowi łańcuch 13 numerowanych odcinków przedzielanych pauzami generalnymi. Każdy z nich powstaje poprzez wielokrotne (od 4 do 32 razy) powtarzanie przypisanego mu krótkiego modułu. Zachowana kopia rękopiśmienna jest tożsama z wydaną nakładem PWM partyturą. Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1010.

HOLZWEGE

Holzwege na orkiestrę (1972)

Holzwege, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

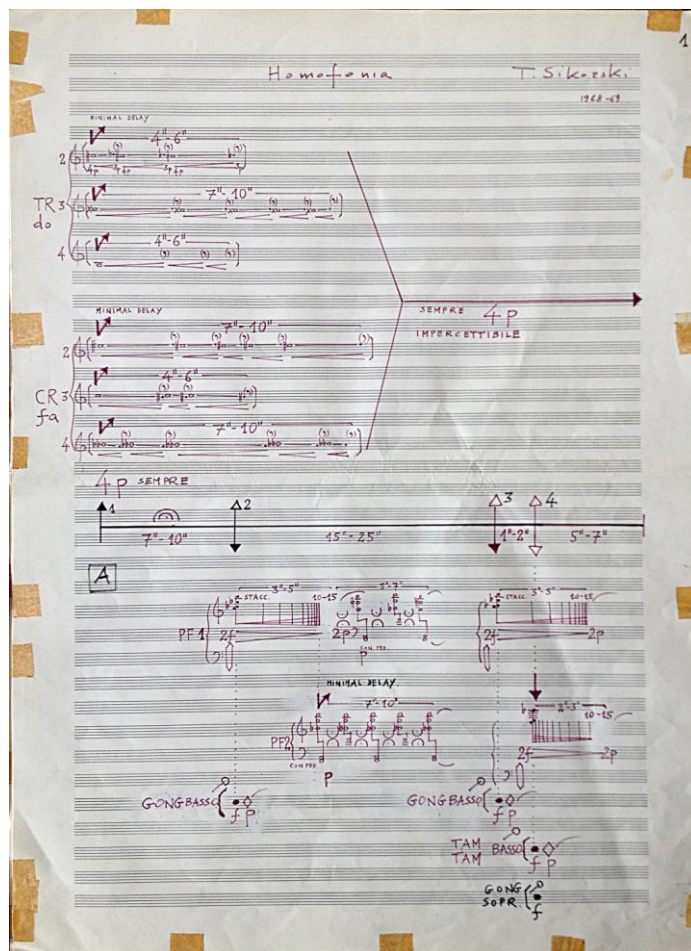
Kserokopia autografu edycyjnego, 8 kart (14 stron z zapisem, 12 ponumerowanych). Strony ponumerowane sporządzone na papierze nutowym 32-systemowym. Kartonowe karty pierwsza (tytułowa) i ostatnia pełnią rolę oprawy. Karta tytułowa oraz dopiski w tekście nutowym sporządzone czarnym i bordowym flamastrem. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Holzwege* | na orkiestrę”. Między drugą a trzecią linią tytułu wyraźny ślad usunięcia jednej linii tekstu. Powyżej: pieczęci i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM oraz naklejka określająca numer zestawu wykonawczego: „SET 01”. Na karcie tytułowej (bez paginacji) recto: „Strumenti | oboe | 2 clarinetti in si

b | 2 fagotti | tromba in si b | 4 corni in fa | 3 tromboni | tuba | campane tubolari | quintetto d'archi" oraz wskazanie czasu trwania utworu: „Durata 6'–6'30" ca". Poniżej adnotacja: „Wszystkie instrumenty pisane w strojach”. Na drugiej karcie nad tekstem muzycznym tytuł nagłówkowy: „Holzwege”, z prawej strony, nieco niżej podpis kompozytora i rok powstania utworu: „Tomasz Sikorski | 1972”. Powyżej tytułu: pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM. Ten jednoczęściowy utwór liczy 71 taktów utrzymanych w niezmiennym metrum \$. Osnową kompozycji jest trytonowe ostinato, które przez prowadzone jest w skrzypcach na przestrzeni niemal całego utworu. W ostatnim odcinku zostaje natomiast powierzone instrumentom dętym. Zachowana kopia rękopiśmienna jest tożsama z wydaną nakładem PWM partyturą. Zrezygnowano jedynie ze wskazań numerów taktów co pięć, na rzecz wskazań dziesiętnych. Do materiału o sygn. 51783 dołączony jest również druk kompletu głosów orkiestrowych po korekcie autorskiej. Korekta sporządzona została czerwoną kredką i obejmuje: wpisanie w nagłówku tytułu utworu: „Holzwege” i niżej prawdopodobnie obcą ręką „für Orchester”, określenie bezwzględnego tempa utworu: „q= ca 48-54” oraz uzupełnienie oznaczeń dynamicznych i czasowych (czasy trwania pauz generalnych).

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 51783.

HOMOFONIA

Homofonia na 12 instrumentów dętych blaszanych, fortepian i gong (1968-70)

Homofonia, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Autograf edycyjny, 9 kart (16 stron zapisanych, 11 ponumerowanych), sporządzony czarnym i bordowym cienkopisem oraz czarnym flamastrem na papierze nutowym 36-systemowym (50 cm x 35,5 cm). Rękopis stanowią pojedyncze karty połączone taśmą klejącą. Z biegiem lat taśma straciła swoje właściwości pozostawiając na brzegach kart ciemne przebarwienia. Na karcie tytułowej recto: „T. Sikorski | Homofonia | na 12 instrumentów dętych blaszanych, 2 fortepiany i perkusję”. W lewym górnym rogu pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej Polskiego Wydawnictwa Muzycznego. W połowie długości strony widoczny ślad zagięcia rękopisu (złożenia w pół). Na karcie tytułowej verso skład zespołu wykonawczego oraz czas trwania utworu. Z powodu błędu w dyspozycjach wykonawczych strona nie ukończona. Karty

pierwsza i druga sklejone na brzegach taśmą. Prawidłowy zapis wykonany na karcie drugiej verso: „Strumenti | 4 trombe in do | 4 corni in fa | 4 tromboni | gong soprano | gong basso | tam-tam soprano | tam-tam basso | 2 pianoforti | Durata ca 13’”. Na karcie trzeciej początek utworu. W nagłówku: „Homofonia | T. Sikorski | 1968-69”. Na kartach trzeciej verso oraz czwartej recto błędnie zapisany początkowy fragment utworu. Dalsze przepisywanie zarzucone przez kompozytora, karty sklejone taśmą. Na karcie czwartej verso s. 2. Dalsza numeracja ciągła. Na przestrzeni partytury nieliczne retusze. Kompozycja podzielona na 7 odcinków, którym nadano nazwy literowe: A – G. Elementem partytury jest oś czasowa organizująca precyzyjnie przebieg utworu.

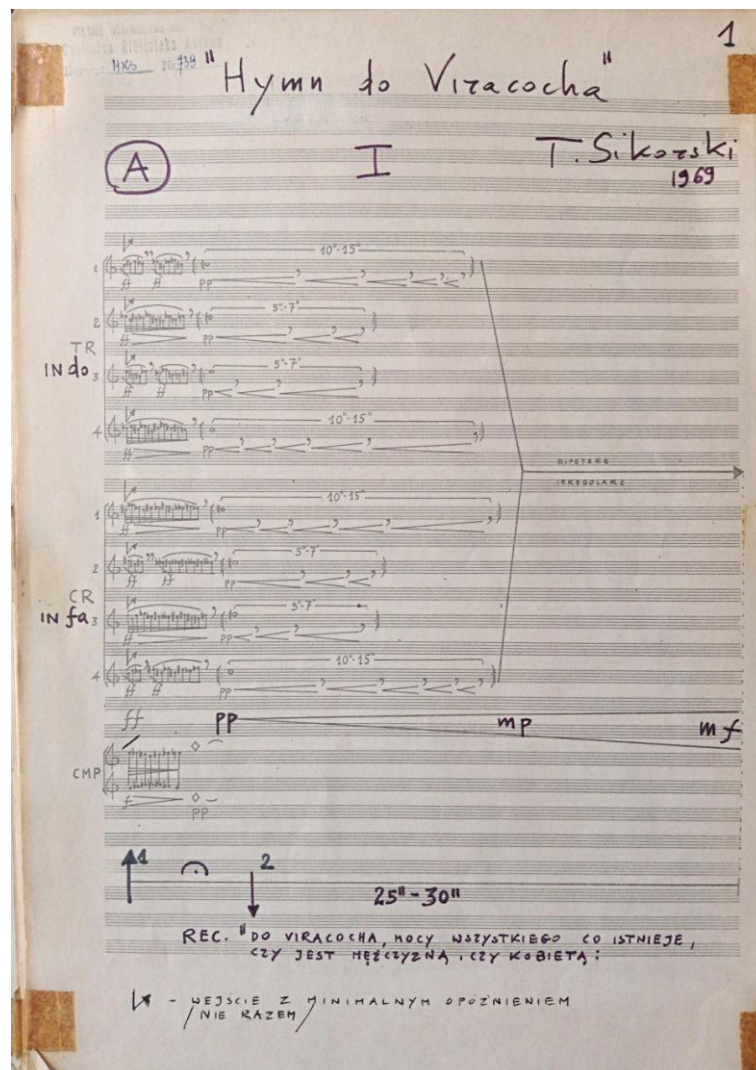
Analiza porównawcza omawianego autografu z drukowaną partyturą edycji PWM wykazała znaczne różnice obu wersji na wielu obszarach, począwszy od obsady (skład zespołu wykonawczego w wersji drukowanej utworu to: „4 trombe in si b, 4 corni in fa, 4 tromboni, gong profondo, pianoforte”), przez czas trwania utworu (w wersji drukowanej to ok. 11’), aż po sam materiał muzyczny. Występuje daleko posunięta reorganizacja materiału muzycznego i działania w kierunku jego redukcji. Zrezygnowano też ze stosowania literowego nazewnictwa odcinków.

Pierwotnie Polskie Wydawnictwo Muzyczne wydało *Homofonię* w edycji faksymilowej. Źródłem wydania stał się inny rękopis (12 stron numerowanych, sporządzony na papierze gładkim). Los tego autografu jest nieznany. Obie wersje utworu wydane przez PWM są tożsame.

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 784/dep.

HYMN DO VIRACOA

Hymn do Viracocha na recytatora, chór mieszany i orkiestrę (1969)

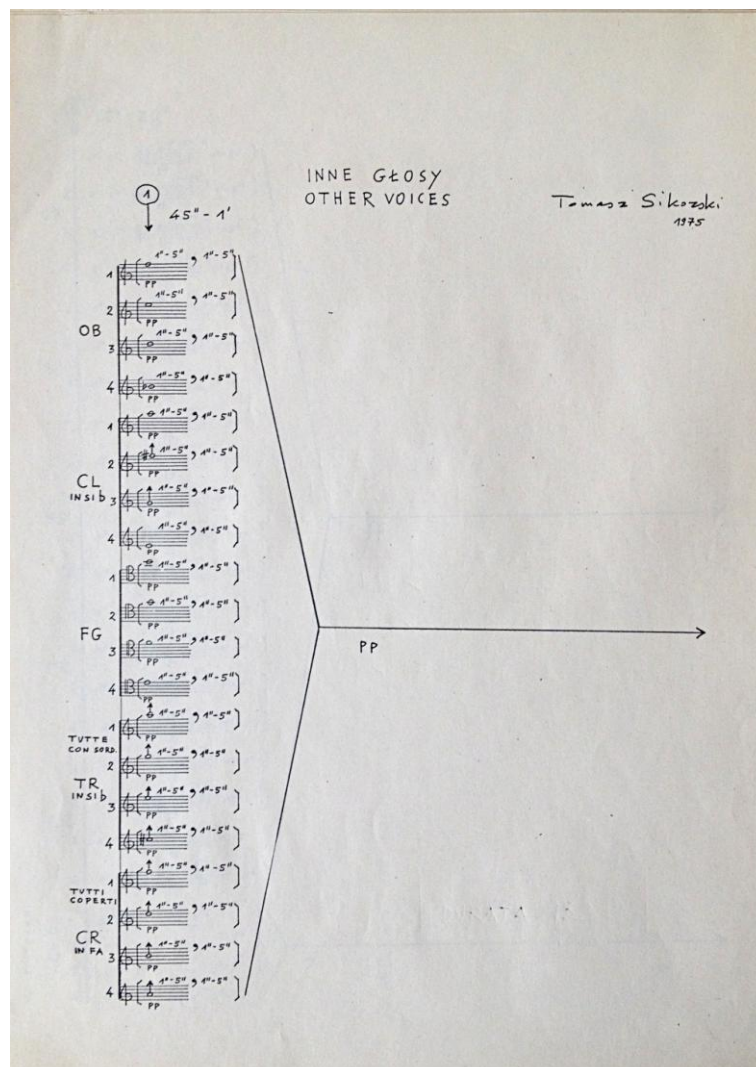
Hymn do Viracocha, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Kserokopia autografu edycyjnego, 23 + 2 karty (25 stron z zapisem, 23 ponumerowane), Oryginał sporządzony na papierze nutowym 32-systemowym. Dopiskami sporządzone czarnym i bordowym flamastrem, czarnym cienkopisem oraz czarnym długopisem. Karty kopii sklejone po dwie (pustymi stronami do siebie). Na brzegach kart, w miejscach klejenia taśmą, widoczne znaczne przebarwienia. Kartonowe karty pierwsza (tytułowa) oraz ostatnia w roli oprawy. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Hymn do Viracocha | na recytatora chór mieszany i orkiestrę di tekstu inkaskiego oraz

biblijnego”. Poniżej dopisek: „Nie wykonywać w tej wersji | T. Sikorski”. W lewym górnym rogu pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso: „Strumenti | 4 flauti | 4 oboi | 4 clarinetti in si *b* | 4 fagotti | 4 corni in fa | 4 trombe in do | 4 tromboni tenori | campane | 2 gong /S. B./ | 2 tam-tam /S. B./ | pianoforte | coro misto | 20 soprani | 20 alti | 16 tenori | 16 bassi | recytator | Durata 15’–17’” Przy instrumentach perkusyjnych klamra i dopisek: „uno esecutore”. Na karcie drugiej nad tekstem muzycznym tytuł nagłówkowy: „Hymn do Viracocha | I”. Z prawej: „T. Sikorski | 1969”. Z lewej strony pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM. Na przestrzeni partytury dopiski o charakterze edycyjnym. Incydentalne ślady korekt bądź retuszy. Najistotniejsze dopiski stanowią biblijne oraz inkaskie teksty recytatora, które występują wyłącznie w języku polskim. Utwór składa się z dwóch części przedzielonych krótką pauzą generalną. W części I wydzielił kompozytor dwa ogniwa: A i B. Część drugą tworzą natomiast ogniwa: C, D oraz E. Poszczególne wydarzenia muzyczne organizuje precyzyjnie obejmująca większą część partytury oś czasowa. Prowenienca: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 739/dep.

INNE GŁOSY

Inne głosy na 24 instrumenty dęte, 4 gongi i dzwony (1975)

Inne głosy, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Kserokopia autografu edycyjnego, 13 kart (14 stron z zapisem, 11 ponumerowanych). Oryginał sporządzony na papierze gładkim, prawdopodobnie czarnym cienkopisem. Wszystkie karty kopii: luźne. Tekst muzyczny: kopie jednostronne, karta tytułowa: kopia dwustronna. Na przestrzeni partytury incydentalne retusze. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Inne głosy* | na 24 instrumenty dęte, 4 gongi i dzwony | Other Voices | for 24 wind instruments, 4 gongs and chimes”. W lewym górnym rogu pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso zapisane:

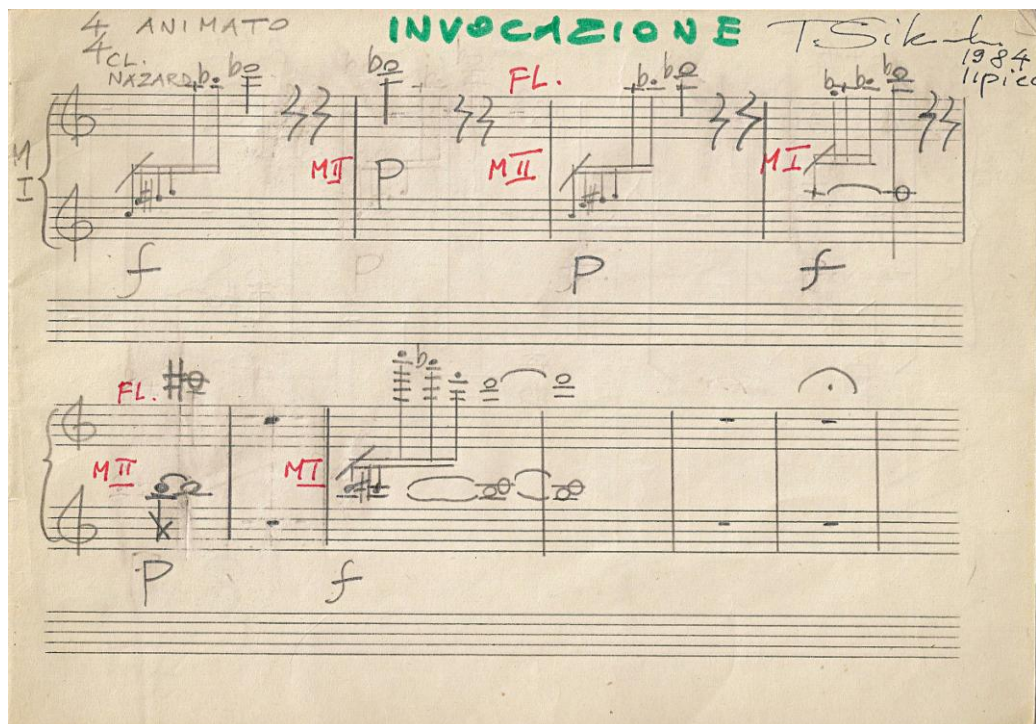
objaśnienia wykonawcze, skład zespołu wykonawczego („Strumenti | 4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 trombe in si b | 4 corni in fa | 4 tromboni tenori | batteria 10 esecutori | 4 gonghi giavanesi – soprano, alto, tenore, basso | bampane tubolari”) oraz czas trwania kompozycji („Durata 9’–13’’”). Na karcie drugiej początek utworu. Na stronie tytuł nagłówek: „Inne głosy | Other Voices”, obok: „Tomasz Sikorski | 1975”. Utwór podzielony został na 30 numerowanych odcinków. Przy każdym oznaczeniu numeracyjnym podany przewidziany czas realizacji danego fragmentu.

Analiza porównawcza omawianej kopii i wersji partytury wydanej nakładem PWM wykazała, iż występują jedynie drobne różnice między oboma wersjami. Dotyczą one przede wszystkim dyspozycji dynamicznych. Istotniejszą różnicę można dostrzec w taktach 2 i 12. Płaszczyzny brzmieniowe tam realizowane zostały w wersji opublikowanej uszczuplone o brzmienie obojów i klarnetów. W pełni natomiast została zachowana adiustacja zaproponowana przez Sikorskiego.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1064/dep.

INVOCAZIONE

Invocazione na organy (1984)

Invocazione, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Rękopis nr 1

Autograf szkicowy nieukończony, 1 karta (2 strony zapisane), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 8-systemowym o wymiarach 14,8 cm x 21 cm. Liczne korekty dokonywane poprzez usuwanie gumką zapisu ołówkowego i nanoszenie nowego tekstu. W nagłówku nad zapisem muzycznym: „Invocazione”, i obok: „T. Sikorski | VI 84”. Na stronie trzy systemy utworu przeznaczonego na organy. Na karcie verso brak dalszej części utworu: kilka zapisów o charakterze sztambuchowym.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Rękopis nr 2

Autograf roboczy nieukończony, 6 kart (4 strony zapisane) sporządzony czarnym i czerwonym cienkopisem oraz ołówkiem na papierze nutowym 12-systemowym (35,5 cm x 25 cm). Na karcie pierwszej (tytułowej) recto: „Tomasz Sikorski | Invocazione | per organo”. Karta pierwsza verso: pusta. Na karcie drugiej początek utworu. Nad tekstem muzycznym: „Invocazione | T. Sikorski | lipiec 84”. Zapisany na obu stronach karty materiał obejmuje zakres omawianego wyżej autografu szkicowego. Karta trzecia pusta. Na karcie czwartej recto notatki ołówkiem oraz czerwonym cienkopisem. Pozostała część rękopisu pusta.

Rękopis nr 3

Autograf szkicowy, 16 kart (23 strony zapisane), na papierze nutowym 6-systemowym (14,8 cm x 21 cm). Rękopis sporządzony ołówkiem oraz czerwonym, niebieskim i czarnym cienkopisem. Tytuł na okładce i pierwszej stronie zielonym flamastrem. Podpis i datowanie tamże, niebieskim atramentem. Rękopis zapisany w 16-kartkowym szkolnym zeszyte nutowym. Karty druga, trzecia oraz czwarta sklejone taśmą. Na kartonowej okładce zeszytu zapisane: „T. Sikorski | Invocazione | per organo”. Na stronie pierwszej początek utworu. U góry: „Invocazione | T. Sikorski | 1984 | lipiec”. Na pierwszych trzech stronach znany z poprzednich rękopisów materiał muzyczny. Dalej notatki do utworu o różnym stopniu kompletności.

KWINTET

Kwintet na fortepian, dwoje skrzypiec, altówkę i wiolonczelę (1987)

Kwintet, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Rękopis nr 1

Autograf szkicowy, 15 kart (17 stron zapisanych), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 6-systemowym (14,8 cm x 21 cm). Dopiski czerwonym cienkopisem. Rękopis sporządzony w szkolnym zeszycie nutowym. Na kartonowej okładce „T. Sikorski | Kwintet”. Na stronie pierwszej nad tekstem muzycznym wymazany tytuł nagłówkowy „Kwartet”. Z prawej podpis kompozytora i datowanie: „17.11.87”. Poniżej zapisane krótkie moduły smyczków i mikroforma budowanego na ich podstawie odcinka (fragment ten zostanie częściowo rozpisany w drugim zeszycie). Na kolejnych stronach luźne zapiski. Fragmentom już dopracowanym przypisał kompozytor oznaczenia numeracyjne czerwonym cienkopisem. Przy końcu zeszytu fragmenty części II: „Vivo”. Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Rękopis nr 2

Autograf szkicowy, 16 kart (13 stron zapisanych), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 6-systemowym (14,8 cm x 21 cm). Nieliczne dopiski czerwonym cienkopisem. Rękopis sporządzony w 16-kartkowym szkolnym zeszycie nutowym. Na kartonowej okładce dziwne skreślenia utrudniające odczytanie pierwotnego tytułu: „Kwintet | Nature morte | na kwintet”. Na wewnętrznej stronie okładki podany skład wykonawczy: „Pf | Vn 1 / 2 | VI | Vc”. Na pierwszej stronie zeszytu tytuł nagłówkowy: „Kwintet”. Na karcie pierwszej (recto i verso) oraz na karcie drugiej recto zapiski partii fortepianu. Fragmentom dopracowanym przypisał kompozytor oznaczenia numeracyjne czerwonym cienkopisem. Dalej fragment przeznaczony dla smyczków. Pewne miejsca pozostawione puste. Następujące po tym *Adagio* oraz *Largo* zdają się posiadać finalny kształt. We wszystkich częściach ślady korekt.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

LA NOTTE

La Notte na smyczki (1984)

La Notte, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Rękopis nr 1

Autograf edycyjny niekompletny, 8 kart (13 stron zapisanych, 11 ponumerowanych), trzy ostatnie strony bez zapisu. Brak karty trzeciej (strony nr 3 i 4). Rękopis sporządzony czarnym cienkopisem oraz czarnym i zielonym flamastrem na papierze nutowym 12-systemowym (35 cm x 25 cm). Na przestrzeni całego utworu nieliczne retusze. Na karcie tytułowej (bez paginacji) recto zapisane zielonym flamastrem: „Tomasz Sikorski | La Notte | per archi”. Na karcie tytułowej verso tym samym flamastrem: „Quintetto d’archi”. Na stronie tytułowej: „Omaggio a Friedrich Nietzsche”. Pod spodem

śląd usunięcia (wydrapania) poprzedniego tytułu – ledwo czytelne: „Nokturn”, druga linia tytułu nieczytelna. Poniżej pierwszej linii zapisane zielonym flamastrem: „La Notte”. Niżej z prawej strony: „T. Sikorski | VIII 1984”. U dołu strony w języku polskim oraz niemieckim cytaty z Rygwedy (Rigvedy): „Ileż to jutrzeńek, które jeszcze nie jaśniały”, „Es giebt so viele Morgenrötchen die noch nicht geleuchten haben” (pisownia oryginalna, powinno być: „Es gibt so viele Morgenröten die noch nicht geleuchtet haben”). Utwór zbudowany jest z trzech części (A, B i C), z dominującą częścią środkową (B). Części skrajne (A oraz C), o nieco mniejszych rozmiarach, charakteryzuje solo wiolonczelowe. Każda część posiada odrębną numerację odcinków. Przy brzegach kart, w miejscach zastosowania taśmy klejącej, znaczne przebarwienia. Proweniencja: Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

Rękopis nr 2

Kserokopia kompletnego autografu edycyjnego sporządzonego na papierze nutowym 12-systemowym (widoczny druk producenta podający wymiary papieru: „250 x 353”), 13 kart (13 stron z zapisem nutowym, 13 stron ponumerowanych) sklejonych po dwie taśmą klejącą. W miejscach zastosowania taśmy przebarwienia. Na kopii odręczne dopiski czarnym i zielonym flamastrem oraz czarnym cienkopisem. Drobne korekty na przestrzeni całego utworu, głównie dotyczące oznaczeń dynamicznych. Na pierwszej stronie tytuł nagłówekowy: „Omaggio a Friedrich Nietzsche [czarnym flamastrem] | La Notte [zielonym flamastrem] | per archi [czarnym cienkopisem]. U dołu strony dopisany cytaty z Rygwedy (Rigvedy) w języku polskim oraz niemieckim: „Ileż to jutrzeńek, które jeszcze nie jaśniały”, „Es gibt so viele Morgenröthen die noch nicht geleuchten haben” (pisownia oryginalna, poprawnie: „Es gibt so viele Morgenröten die noch nicht geleuchtet haben”).

Uwagi

Zachowane źródło jest kopią opisanego wyżej rękopisu nr 1 kompozycji *La Notte*. Trudno jednak jednoznacznie stwierdzić, którą wersję należy uznać za obowiązującą. Korekty wydają się być bowiem nanoszone „równolegle”, a wprowadzane zmiany nie zawsze się pokrywają.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Rękopis nr 3

Kserokopia kompletnego autografu edycyjnego, 13 kart (13 stron z zapisem nutowym, 13 stron ponumerowanych). Na kopii odręczne dopiski czarnym i zielonym flamastrem oraz czarnym cienkopisem. Jest to druga kopia rękopisu nr 1 utworu *La Notte*. Obie kopie sporządzone zostały zapewne w tym samym czasie. Kserokopii dokonano na tym samym papierze. W identyczny sposób również posklejano karty (po dwie, pustymi stronami do siebie). W miejscach zastosowania taśmy występują charakterystyczne przebarwienia. Naniesione przez kompozytora poprawki (poza pojedynczymi przypadkami) są w obu kopiach tożsame. Na stronie tytułowej w nagłówku „Omaggio a Friedrich Nietzsche” zapisano czarnym cienkopisem. Poniżej z lewej strony sygnatura oraz pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. U dołu strony cytaty z Rygwedy wyłącznie w języku polskim i poniżej określenie czasu trwania utworu: „Durata ca 10’”. Sygnatura i pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM również u dołu strony ostatniej.

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1402/Dep. MKiS

Rękopis nr 4

Autograf edycyjny kompletny, 15 kart (17 stron zapisanych, 15 ponumerowanych), sporządzony czarnym cienkopisem. Dopiski zielonym i czarnym flamastrem oraz zielonym i brązowym cienkopisem. Całość sporządzona na papierze nutowym 12-systemowym (25 cm x 35,3 cm). Na przestrzeni całej partytury nieliczne retusze.

Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | per archi”, poniżej dopisane zielonym cienkopisem: „Partitura”. Na karcie tytułowej verso skład orkiestry: „Quintetto d’archi | minimo: violini I – 4 | II – 4 | viole – 4 | violoncelli – 4 | violbassi – 2”, cytaty z rygwedy w języku niemieckim: „Es giebt so viele Morgenröthen die noch nicht geleuchten haben” (zachowana pisownia oryginalna) oraz polskim: „Ileż to jutrzeńek, które jeszcze nie jaśniały”. Poniżej czas trwania kompozycji: „Durata 8’ – 9’”. Na stronie tytułowej z tekstem muzycznym tytuł nagłówkowy: „Omaggio a Friedrich Nietzsche”. Poniżej z prawej strony: „Tomasz Sikorski | VIII.84”. Na stronie z nr 11 ucięty prawy dolny róg karty, zapewne wykorzystany do wprowadzenia korekty numeracji na w lewym górnym rogu strony. Na stronach 13-15 niebieskim długopisem zamazana

numeracja stron. Obcą ręką i tym samym długopisem zapisane numery na przeciwległym brzegu każdej ze stron.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Uwagi

Rękopis ten, który roboczo można określić mianem 15-stronicowego, powstał najprawdopodobniej później od rękopisu 13-stronicowego (La Notte, rps. 1). Świadczy o tym m.in. uwzględnienie korekty w partii wiolonczel na stronie 1 (cz. A nr 2) oraz znacznie mniejsza liczba wprowadzonych korekt. Partytura ta posłużyła też do przygotowania głosów orkiestrowych.

Rękopis nr 5

Autograf edycyjny, 17 kart (27 stron zapisanych), sporządzony czarnym cienkopisem i zielonym flamastrem. Karta tytułowa i wszystkie pozostałe na papierze nutowym 12-systemowym (25 cm x 35,3 cm). Rękopis zawiera komplet głosów orkiestrowych rozpisanych ręką kompozytora: wiolonczeli solo, skrzypiec solo, skrzypiec I i II, altówki, wiolonczeli I i II oraz kontrabasów I i II. Brak śladów korekt odkompozytorskich. Występujące retusze mają wyłącznie charakter edytorski. Na karcie tytułowej recto zapisane zielonym flamastrem: „Tomasz Sikorski | La Notte | per archi”, u dołu strony pieczęć: „Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie”. Karta tytułowa verso: bez zapisu. Na karcie drugiej recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | Vc I solo | Violoncello”. Na kartach drugiej i trzeciej: głos wiolonczeli solo. Na karcie czwartej recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | Violini I | I solo”. Na kartach czwartej i piątej: głos skrzypcowy solo. Karta piąta recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | Violini I | II”. Na kartach 6-8: głos skrzypiec I i II. Na karcie dziewiątej recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | Viole”. Głos altówkowy na kartach 9 i 10. Na karcie dziewiątej verso korekta numerów 3-4 – naklejony pasek kartki z poprawioną wersją. Na karcie jedenastej recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | Violoncelli I, II”. Karty 11-14: głos wiolonczel I i II. Na karcie piętnastej recto: Tomasz Sikorski | La Notte | Violabassi I, II”. Karty 15 i 16: głos kontrabasowy. Karta siedemnasta bez zapisu.

Proweniencja: Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Bez sygnatury.

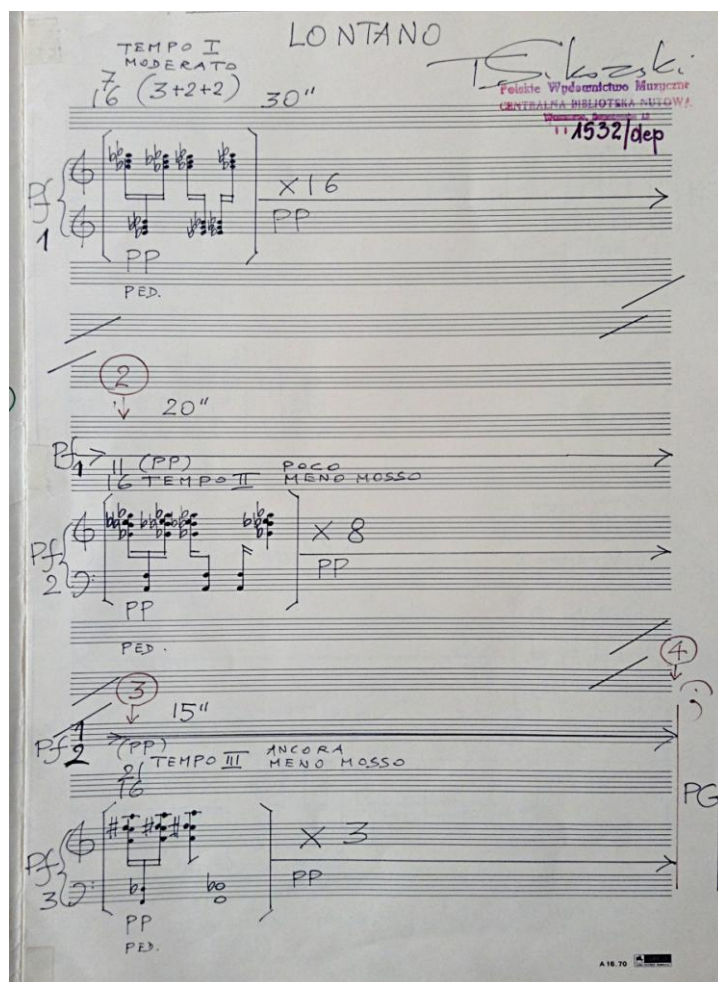
Rękopis nr 6

Kserokopia kompletnego autografu edycyjnego sporządzonego na papierze nutowym 12-systemowym (25 cm x 35,3 cm), 22 karty. Materiał zawiera kopię partytury utworu (15 stron) stanowiącą kserokopię omawianego wyżej rękopisu nr 4 (La Notte, rps 4, prow. kolekcja Zygmunta Krauze, bez sygnatury) oraz kopię kompletu głosów orkiestrowych będącą kserokopią rękopisu nr 5 (La Notte, rps 4, prow. BUW, bez sygnatury). Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | La Notte | per archi | Partitura. U góry strony, w lewym rogu: pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Pieczęć i sygnatura również na ostatniej stronie partytury oraz na pierwszej i ostatniej stronie każdego z głosów.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM. Sygn. 64319.

LONTANO

Lontano na trzy fortepiany i orkiestrę (1979-80)

Lontano, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Autograf edycyjny, 8 kart (12 stron zapisanych, 9 ponumerowanych) sporządzony czarnym i bordowym oraz zielonym (karta tytułowa) cienkopisem na papierze nutowym 30-systemowym (48 cm x 34 cm), karty: pierwsza, czwarta, piąta i ósma, oraz na papierze nutowym 16-systemowym (32,5 cm x 23,5 cm), karty: druga, trzecia, szósta i siódma. Ostatnie dwie karty puste. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Lontano* | per orchestra”. Między „*Lontano*” i „per orchestra” wyraźny ślad usunięcia jednej linijki tekstu (tytułu). W lewym górnym rogu: pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso podany skład orkiestry: „Strumenti: | 4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 fagotti | 4 trombe in do | 4 corni in fa | 4 tromboni |

campane tubolari | 4 timpani (mi, fa#, si b, do) | 3 pianoforti concertanti | quintetto d'archi | 10 Vn I | 10 Vn II | 8 VI | 8 Vc | 4 Cb". Przy instrumentach perkusyjnych klamra i dopisek: „8 esecutori". Przy smyczkach klamra i dopisek „minimo". Poniżej instrumentarium podany czas trwania utworu: „Durata ca 55' [sic!]". Na stronie tytułowej początek utworu, w nagłówku: „Lontano". Z prawej strony, nieco niżej: podpis kompozytora („T Sikorski") oraz pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM. Brak adnotacji sugerujących czas powstania kompozycji. Na przestrzeni całej partytury niewielka ilość retuszy, zazwyczaj dotyczących dyspozycji czasowych. W utworze wydzielić można trzy zasadnicze części: dwie skrajne – fortepianowe (I: s. 1-4, nr 1-18, II: s. 9-10, nr 29-35) oraz środkową część orkiestrową (s. 5-8, nr 19-28). Forma *Lontano* tożsama jest z budową utworu *Omaggio in memoriam J. L. Borges* z 1987 roku. W obu utworach zastosował też kompozytor ten sam materiał muzyczny.

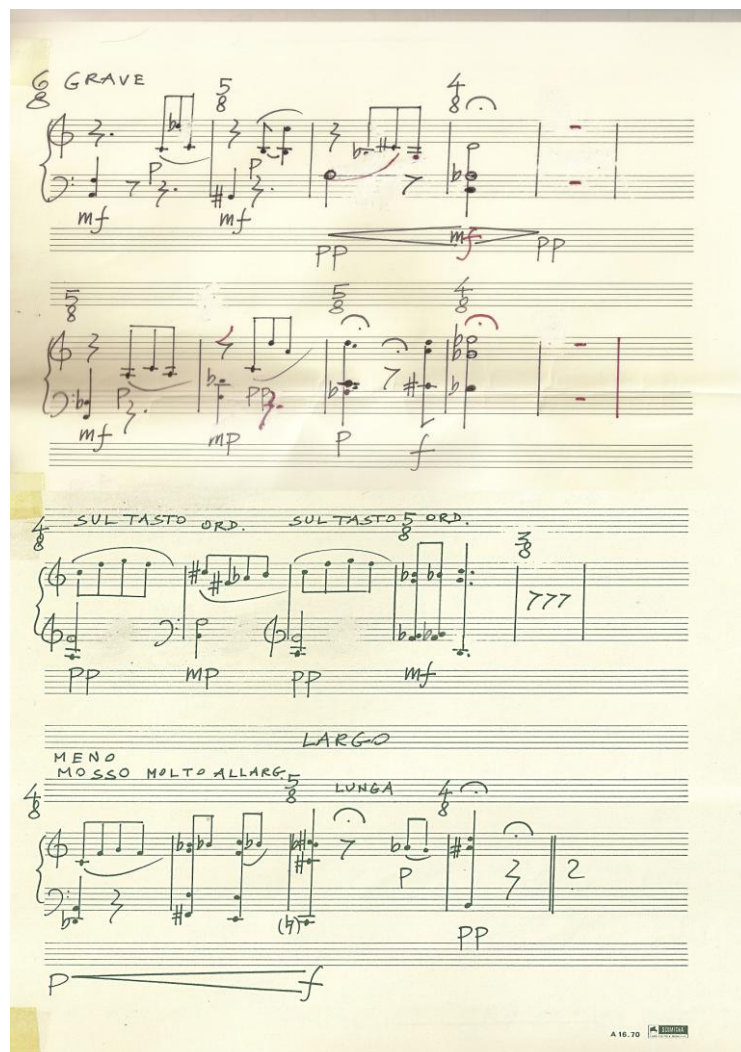
Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1532/dep. MKiS.

MAŁY KONCERT

vide: *Cappricio*

MILCZENIE SYREN

Milczenie syren (Das Schweigen der Sirenen [nach Kafka]) na wiolonczelę (1986-87)

Milczenie syren, karta trzecia recto.
Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Autograf edycyjny po korekcje autorskiej, 3 karty (4 strony z zapisem). Sporządzony na dwóch rodzajach papieru: nutowym 12-systemowym (42 cm x 30 cm, karty pierwsza i druga) oraz nutowym 16-systemowym (32,5 cm x 23,5 cm, karta trzecia). Karty większe są kserokopią autografu, karta mniejsza jest natomiast autografem sporządzonym czarnym oraz bordowym cienkopisem. Na czystej stronie karty pierwszej zapisany niebieskim cienkopisem tytuł: „Tomasz Sikorski | *Milczenie syren* | *Das Schweigen der Sirenen* | (nach Kafka) | per violoncello”. U dołu strony czerwonym flamastrem: „Korekta”. Na karcie pierwszej verso tytuł nagłówkowy „*Milczenie syren* |

Das Schweigen der Sirenen | (nach Franz Kafka) | per Ivan Monighetti”. Z prawej strony: „T. Sikorski IX 86, V 87” i poniżej początek tekstu muzycznego. U dołu strony określenie czasu trwania: „Durata ca 5”. Na karcie drugiej retusze zielonym cienkopisem. W części II (*Grave*) korekty dokonywane poprzez usunięcie (wydrapywanie) tekstu i wpisy bordowym cienkopisem. W części ostatniej (*Largo*) brak śladów korekt czy retuszy. Karty rękopisu klejone taśmą. Na brzegach kart, w miejscach jej zastosowania, widoczne przebarwienia. Po analizie opublikowanej w roku 2000 przez PWM partytury utworu należy stwierdzić, iż omawiany rękopis nie był źródłem tegoż wydania.

MONODIA E SEQUENZA

Monodia e sequenza per flauto e pianoforte (1966)

Monodia e sequenza, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Rękopis 1

Autograf edycyjny, 2 karty (4 strony zapisane, 3 numerowane), sporządzony bordowym cienkopisem na papierze nutowym 12-systemowym (37 cm x 27,5 cm). Na karcie pierwszej recto: „Tomasz Sikorski | *Monodia e sequenza* | per flauto e pianoforte”. U góry pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie pierwszej verso początek cz. I utworu. Nad tekstem muzycznym tytuł nagłówek: „*Monodia*

e sequenza | Monodia”. Z prawej strony wpisane w prostokąt określenie czasu trwania utworu: „Durata 3’- 4’30””, poniżej podpis i datowanie: „Tomasz Sikorski | 1966”. Na karcie drugiej recto (s. 2) ciąg dalszy *Monodii*. U dołu strony w prostokącie wskazany czas realizacji części: „2’-3’”. Na karcie drugiej verso (s. 3) część II: „Sequenza”. W ostatnim systemie i w tekście poniżej ślady jedynych retuszy. U dołu strony wskazanie czasu trwania części: „1’-1’30”” (w prostokącie), pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM oraz objaśnienia wykonawcze zastosowanego zapisu. Część I utworu (*Monodia*) przeznaczona jest na flet (solo). Część II (*Sequenza*) wykonuje natomiast sam fortepian.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1009/dep.

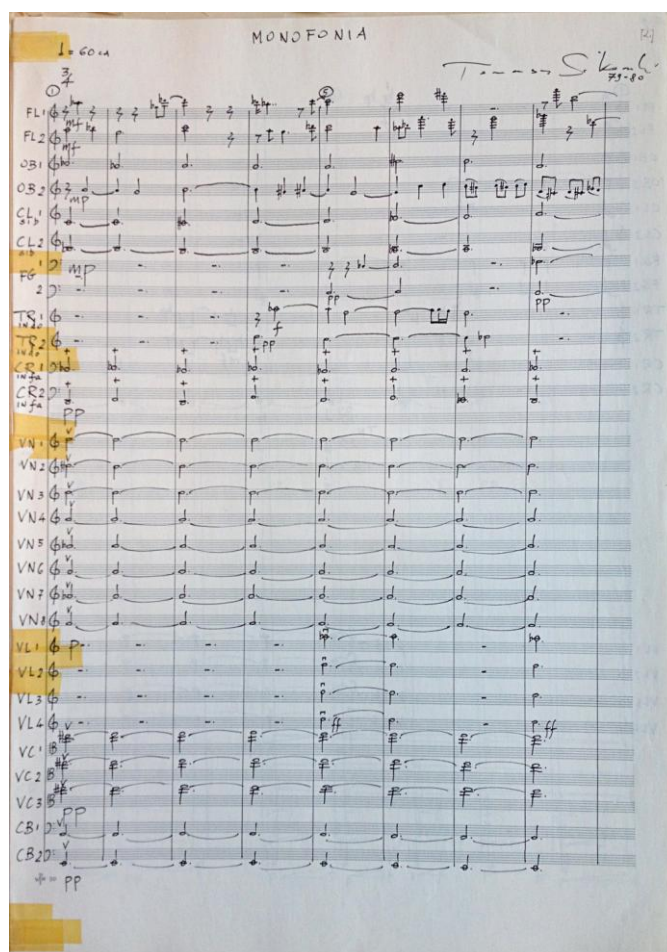
Rękopis 2

Fotokopia autografu edycyjnego na papierze AGFA-GEVAERT COPYRAPID (37 cm x 27,5 cm), 3 karty sklezione prze brzegach taśmą (6 stron z zapisem, 3 ponumerowane). Zapis na papierze nutowym 12-systemowym na wszystkich stronach oprócz karty pierwszej verso. Tam odręczna dedykacja dla ojca, Kazimierza Sikorskiego: „Kochanemu Kabasiowi w dniu imienin | Tomek | W-wa 4 marca 1972”. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Monodia e sequenza | per flauto e pianoforte”. U dołu sygnatura prawdopodobnie wydawcy: „©1971 M 1636 E”. Na karcie drugiej recto objaśnienia wykonawcze i określenie czasu trwania kompozycji („widelki czasowe” ulegają rozszerzeniu): „Durata 3’- 5’”. Na kolejnych stronach tekst muzyczny obu części utworu. Materiał muzyczny zarówno obu rękopisów, jak i wersji drukowanej partytury jest tożsamy. W prezentowanym rękopisie zastosowano jednak nieco inny sposób zapisu niż w dwóch pozostałych źródłach: występują graficzne znaki fermat zamiast cyfrowych oznaczeń czasowych, ponadto występuje niespotykane łączenie belką półnuty z innymi wartościami rytmicznymi (szesnastka, ósemka). Zastanawiający jest fakt, że w zakończeniu utworu nie użyto podwójnej (ani żadnej innej) kreski taktowej. Na przestrzeni całej partytury brak śladów korekt czy retuszy.

Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Bez sygnatury.

MONOFONIA

Monofonia na orkiestrę symfoniczną (1979-80)

Monofonia, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Autograf edycyjny, 14 kart (26 stron zapisanych, 23 ponumerowane), sporządzony czarnym cienkopisem na papierze nutowym 30-systemowym (34 cm x 48 cm). Brak śladów korekt czy retuszy. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Monofonia* | na orkiestrę symfoniczną”, W nagłówku wpisany ołówkiem numer sygnatury oraz numer inwentaryzacyjny. Na karcie tytułowej (bez paginacji) verso skład orkiestry: „Strumenti: | 4 flauti | 4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 fagotti | 4 trombe in do | 4 corni in fa | 4 tromboni | tuba | campane tubolari | 4 gonghi (S A T B) | 4 tam-tam (S A T B) | 24 violini | 10 viole | 8 violoncelli | 6 contrabassi”. Obok sekcji perkusyjnej klamra i dopisek: „4 esecutori”. Poniżej instrumentarium podany czas trwania utworu:

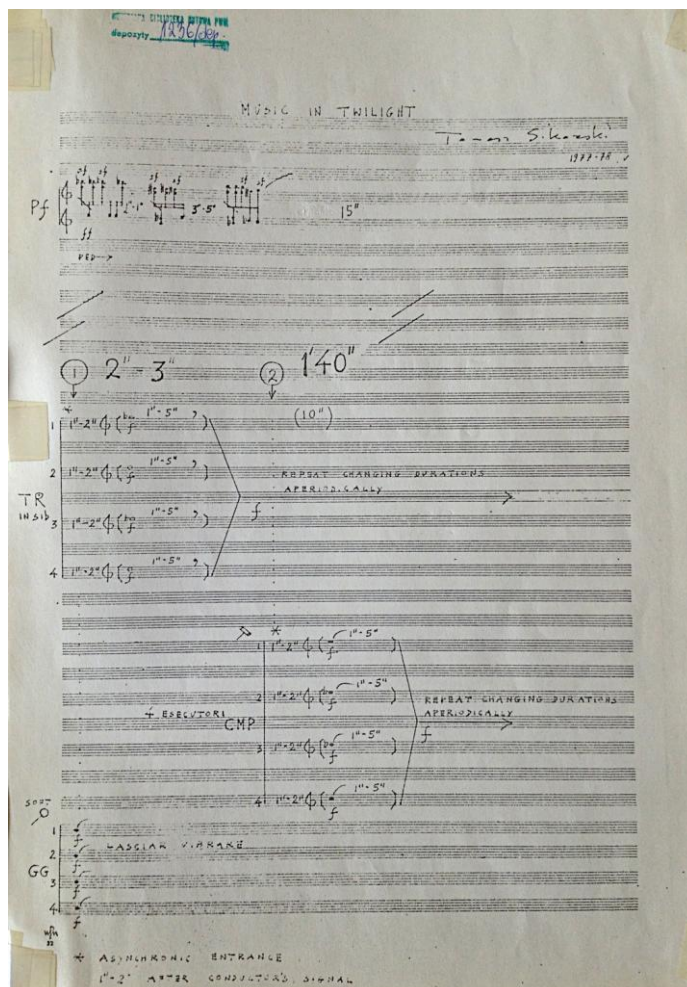
„Durata ca 20’”. Na stronie tytułowej początek utworu. W nagłówku: „Monofonia”. Z prawej strony, nieco niżej: „Tomasz Sikorski | 79-80”.

W pierwszej części utworu (s. 1-8) zastosowany zapis taktowy (t. 1-64), następnie numeracja odnosi się do odcinków z podaną dyspozycją czasową (nr 65-113). Od s. 9 występują charakterystyczne dla Sikorskiego moduły brzmieniowe realizowane przez homogeniczne grupy instrumentów. Sposób organizacji materiału brzmieniowego czytelny i przejrzysty, odpowiadający zapisowi utworów orkiestrowych kompozytora z początku lat 80. ubiegłego wieku. Karty rękopisu łączone przy użyciu taśmy klejącej. W miejscach jej zastosowania widoczne przebarwienia.

Proweniencja: Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Sygn. Mus CCXX rps 5

MUSIC IN TWILIGHT

Music in Twilight na fortepian i orkiestrę (1977-78)

Music in Twilight strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Rękopis nr 1

Kserokopia autografu edycyjnego sporządzonego na papierze gładkim, 15 kart (29 stron z zapisem, 26 ponumerowanych) sklejonych przy brzegach taśmą. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Music in Twilight* | for piano and orchestra”. Na karcie tytułowej verso: objaśnienia wykonawcze, skład orkiestry: „esecutori | 4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 fagotti | 4 trombe in si b | 4 corni in fa | 4 tromboni | batteria – 4 esecutori | campane tubolari | 4 gonghi giavanesi (soprano, alto, tenore, basso) | 5 tam-tam (soprano, alto, tenore, basso, basso profondo) | pianoforte solo | 24 violini | 8 violoncelli | 8 contrabassi”, oraz czas trwania: „Durata 20’”. Poniżej informacje

o prawykonaniu. Na karcie drugiej początek utworu. Nad tekstem muzycznym: „Music in Twilight | for piano and orchestra”, poniżej podpis i datowanie: „Tomasz Sikorski (1978). Utwór posiada czytelną i przejrzystą budowę formalną. Składa się z 27 numerowanych odcinków, każdy o określonym przez kompozytora czasie trwania. Brak śladów korekt czy retuszy. Partytura w wersji rękopiśmiennej i drukowanej są, poza drobnymi różnicami, tożsame. W wersji drukowanej partytury czas trwania utworu określony został na 19', orkiestra natomiast została uszczuplona o trzy tam-tamy (soprano, alto, tenore). Nastąpiło nieznaczne przesunięcie w numeracji odcinków (odcinki 7 i 8 zostały połączone).

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 61366.

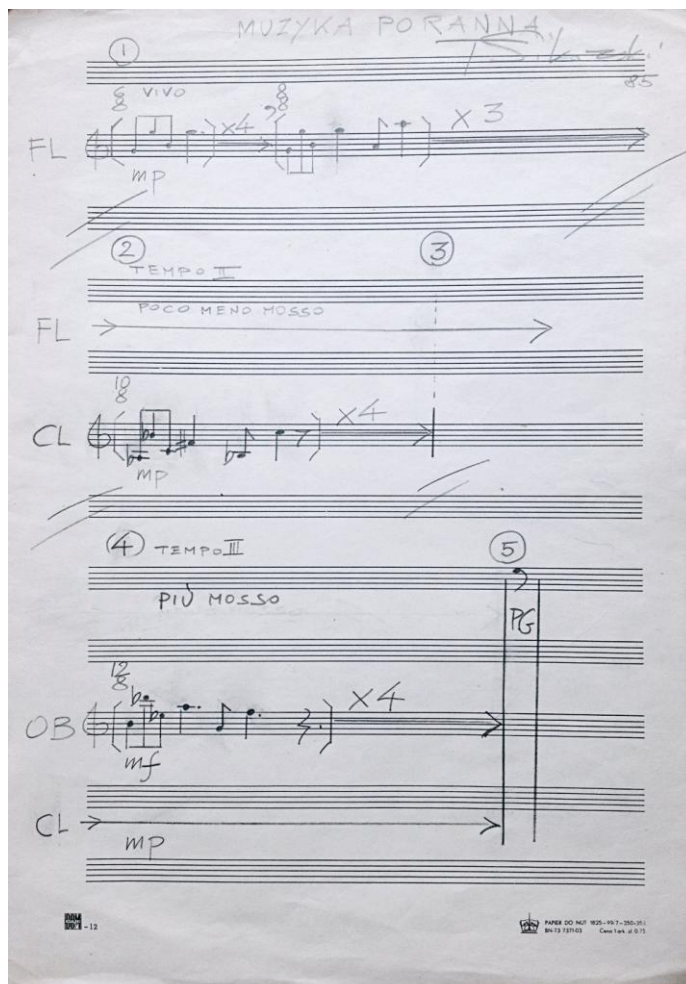
Rękopis nr 2

Kserokopia autografu edycyjnego sporządzonego na papierze nutowym 32-systemowym (prawdopodobnie o wymiarach 50 cm x 35,3 cm). 29 kart (26 stron ponumerowanych), z wyjątkiem pierwszej, karty sklejone taśmą po dwie (czystymi stronami do siebie). Jakość kserokopii słaba, lecz zapis w pełni czytelny. Widoczne ślady niezbyt licznych retuszy. Z powodu jakości kopii, nie zawsze jednak możliwe jest jednoznaczne stwierdzenie czy dany zapis to retusz czy usterka techniczna. Na karcie tytułowej recto (gładka strona) odręcznie zapisany tytuł utworu: „Tomasz Sikorski | Music in Twilight | na fortepian i orkiestrę”. Powyżej pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso skład orkiestry (za wyjątkiem ilości tam-tamów identyczny jak w omawianym wyżej rękopisie [nr 1]). Czas trwania utworu określony na 22 minuty. Na karcie drugiej początek utworu. Nad tekstem tytuł nagłówkowy: „Music in Twilight | Tomasz Sikorski | 1977-78”. Utwór podzielony na 27 odcinków o określonym przez kompozytora czasie trwania. Porównanie materiału obu rękopisów nie wskazuje istotnych różnic.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1236/dep.

MUZYKA PORANNA

Muzyka poranna (1985)

Muzyka poranna, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Autograf szkicowy, 2 karty (dwie strony zapisane), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 12-systemowym (25 cm x 35 cm). Autograf zawiera początkowy fragment (5 numerowanych odcinków) nieukończonego utworu. Na karcie pierwszej recto tytuł nagłówkowy: „Muzyka poranna”. Poniżej: „T. Sikorski | 85”. Z lewej strony oznaczenie tempa: „Vivo”. Zachowany materiał przeznaczony został na flet, obój oraz klarnet. Na karcie pierwszej verso przekreślone czerwonym cienkopisem niezidentyfikowane zapiski. Druga karta rękopisu pusta.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

MUZYKA Z ODDALI

Muzyka z oddali na chór mieszany i instrumenty (1974)

Centralna Biblioteka Nutowa PWM
depotowy 1006

MUZYKA Z ODDALI
MUSIC FROM AFAR

Tomasz Sikorski
1974

S

SOCCA CRUSA
5"-10" 10"-20"
TACET PP

PONTA RZAC ZMIENIĄC TRWAŁA NIEREGULARNIE
REPEAT VARYING DURATION IRREGULARLY

A

SOCCA CRUSA
5"-10" 10"-20"
TACET PP

T

SOCCA CRUSA
5"-10" 10"-20"
TACET PP

B

SOCCA CRUSA
5"-10" 10"-20"
TACET PP

CORO

4)
NIEZADOLYBNE WEDZIE, OPUSNIOWE 4"-10"
PO ENAKU SYGNAŁA
NON-SIMULTANEOUS ENTRANCE, DELAYED 4"-10"
AFTER CONDUCTOR'S SIGNAL

5)
BOWOLNE, ZMIENNE WYSOKOŚCI PRZEMIEJ
NADWYŻSZY A NADWYŻSZY PRZEMIEJ
SMALL DOWNS

OPTIONAL, VARIABLE PITCHES BETWEEN
HIGHEST AND LOWEST SOUND OF VOICE RANGE

① 45" ② 45" ③ 45" ④ 45"

*) POSZCZEGÓLNE GŁOSY NALBZY WYKONYWAĆ NIEZALEŻNIE OD SIEBIE, BEZ SYNCHRONIZACJI PIONOWEJ.
INDIVIDUAL PARTS ARE TO BE PLAYED INDEPENDENTLY OF ONE ANOTHER, WITHOUT VERTICAL SYNCHRONIZATION.

Muzyka z oddali, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Kserokopia autografu edycyjnego sporządzonego na gładkim papierze, 9 kart (10 stron zapisanych, 8 numerowanych). Karty tytułowa sporządzona fioletowym flamastrem (autograf). Karty z tekstem muzycznym: kopie jednostronne. Całość sklejona przy brzegu taśmą. W miejscach zastosowania taśmy ciemne przebarwienia”. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Muzyka z oddali* | Music from afar | na chór mieszany

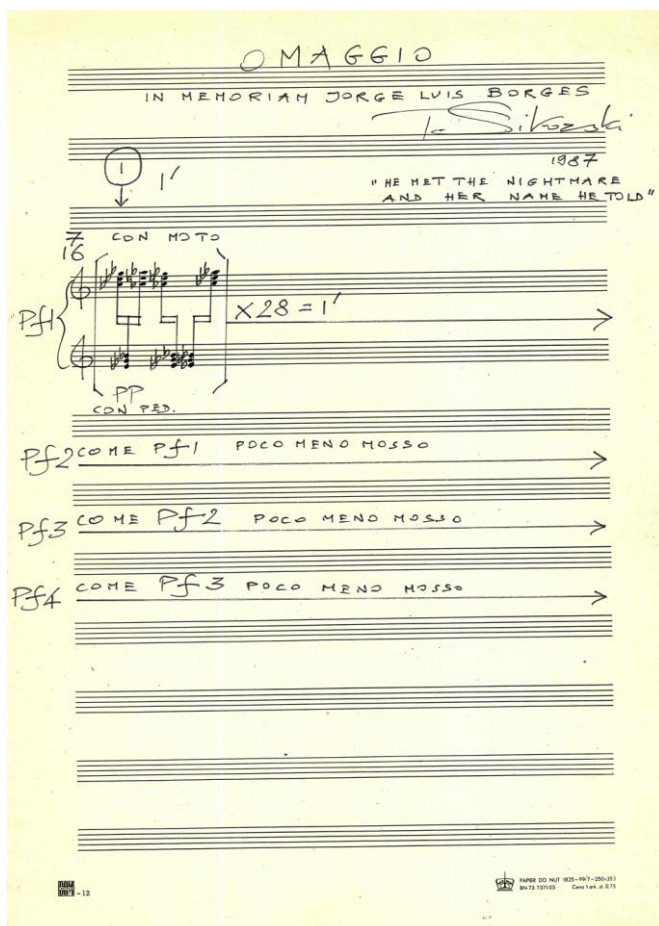
i instrumenty | for mixed chorus and instruments”. W lewym górnym rogu pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie tytułowej verso skład zespołu wykonawczego: „4 trombe in si b | 4 corni in fa | 2 pianoforti | 2 piatti sospesi alti (2 esecutori) | coro misto | minimo | 15 soprani | 15 alti | 15 tenori | 15 bassi”, czas trwania: „Durata 7’45”” oraz adnotacja wykonawcza: „Skład liczbowy chóru może być powiększony, a proporcje między poszczególnymi głosami dowolnie zmieniane”. Na karcie drugiej początek utworu. W nagłówku tytuł: „*Muzyka z oddali* | Music from

afar”, podpis kompozytora: „Tomasz Sikorski | 1974” oraz pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM. Utwór podzielony został na 35 odcinków o określonym przez kompozytora czasie trwania. Płaszczyzny brzmieniowe tworzone są poprzez powtarzanie niewielkich rozmiarów modułów, realizowane zawsze w ramach homogenicznej grupy instrumentów. W tle nieustannie znajduje się partia chóru, stanowiąca specyficzny rodzaj tła „poświaty dźwiękowej”. Zapis utworu czytelny i przejrzysty. Brak śladów korekt czy retuszy.

Prowenienca: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1006/dep.

OMAGGIO IN MEMORIAM BORGES PER QUATTRO PIANOFORTI CONCERTANTI ED ORCHESTRA

Ommagio per quattro pianoforti concertanti ed orchestra in memoriam Jorge Luis Borges
(1987)

Ommagio, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Rękopis nr 1

Autograf edycyjny niekompletny, 3 karty (6 stron zapisanych, 4 ponumerowane), sporządzony czarnym cienkopisem na papierze nutowym 30-systemowym (47 cm x 32,3 cm). Poprawki dokonywane czerwonym cienkopisem. Nieliczne dopiski bordowym i zielonym cienkopisem, ołówkiem oraz zielonym i czarnym flamastrem. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski”, pod spodem usunięte (wydrapane) trzy linijki tekstu (najprawdopodobniej poprzedni tytuł). Na tym zapisane: „Ommaggio [zielonym flamastrem] | in memoriam Borges [czerwonym cienkopisem] | per quattro

pianoforti concertanti ed orchestra [czarnym cienkopisem]”. Nieco poniżej: „Partitura”. Na karcie tytułowej verso podany drukowanymi literami skład orkiestry: „4 oboi | 4 clarinetti in si b | 4 fagotti (scritti in si b) | 4 trombe in si (scritti in si b) | 4 corni in fa (scritti in fa | 2 tromboni | 4 timpani | campane tubolari | 4 pianoforti concertanti | quintetto d’archi” oraz czas trwania kompozycji „Durata ca 10’”. Widoczne ślady korekt w obsadzie i czasie trwania utworu. Usunięta duża część obsady perkusyjnej. Obok obejmującej obsadę perkusji kłamry zapisane: „8 esecutori”. Karta druga recto – pierwsza strona zapisu muzycznego (metrum \$). Stronie nadano numer 5. Widoczne ślady korekt cyfr określających numery odcinków kompozycji (6 i 7). W nagłówku wyraźne ślady usunięcia nazwiska autora oraz, prawdopodobnie, daty i poprzedniego tytułu kompozycji. Karta druga verso: ponownie pojawia się cyfra 7 w numeracji odcinków oraz 5 w numeracji strony. Korekty dokonywane poprzez usuwanie (wydrapywanie) i ponowne wpisy czarnym cienkopisem lub poprzez dopiski i skreślenia czerwonym cienkopisem. Karta trzecia recto: nieliczne korekty dotyczące dyspozycji dynamicznych i czasowych, kontynuacja zmienionej numeracji odcinków (9-12), stronie nadano numer 6 (czerwonym cienkopisem). Karta trzecia verso: brak śladów korekt, oryginalna numeracja odcinków (17-19), na numer 19 przypada podwójna kreska taktowa, numer strony: 7 (czarnym cienkopisem). Na dolnej części strony poprzekreślany czerwonym cienkopisem ustęp fortepianowy.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Uwagi

Analiza porównawcza z kserokopią kompletnej partytury, znajdującą się w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie (PWM sygn. 1763/dep.), wykazała, że w wersji ostatecznej zostały in crudo wykorzystane: karta tytułowa (recto i verso) oraz karta druga recto, tj. karta z numerem 5, zawierająca odcinki o numerach 6 i 7 opisywanego rękopisu. Są to też jedyne strony ostatecznej wersji partytury sporządzone na papierze nutowym 30-systemowym. Partia smyczków z karty drugiej verso została natomiast przepisana na papierze 12-systemowym i fragment ten (numery 8 i 9) znalazł się na stronie 6 ostatecznej wersji rękopisu. Dalsze badania wykazały, że opisany materiał muzyczny pochodzi z utworu *Autoritratto* (*Autoportret*) i stanowi jego początek.

Rękopis nr 2

Autograf edycyjny niekompletny, 11 kart (16 stron zapisanych, 14 ponumerowanych), sporządzony czarnym cienkopisem na papierze nutowym 12-systemowym (25 cm x 35,3 cm). Karty trzecia i czwarta oraz siódma i ósma sklejone taśmą. Na stronie pierwszej (bez paginacji) tytuł nagłówkowy: „Omaggio | in memoriam Jorge Luis Borges”, po prawej: „T. Sikorski | 1987”. Poniżej cytat: „He met the nightmare | and her name he told” bez wskazania jego autora bądź źródła. Ten cytat z *Króla Lira* Shakespeare’a podaje Sikorski za Borgesem („Wątek” z tomu „Spiskowcy” [*Los Conjurados*]). Brak karty z numerem 5. Nieliczne poprawki i dopiski na stronach z numerami: 6, 11, 12, 13 i 16. Ostatnia strona (bez paginacji) z materiałem muzycznym nie należącym do kompozycji przekreślona.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

Uwagi

Analiza porównawcza z materiałami utworu dostępnymi w wersji kserokopijnej w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie (PWM sygn. 1763/dep.) wykazała, że omawiany rękopis stanowi oryginał, z którego wykonano kserokopię wykorzystaną w przygotowaniu wersji ostatecznej utworu (wszystkie jego strony, poza przekreśloną stroną ostatnią, znalazły się w wersji końcowej).

Rękopis nr 3

Kserokopia kompletna rękopisu, 18 kart sklejanych po dwie (18 stron zapisanych, 16 stron numerowanych, incydentalne korekty (usunięcia tekstu poprzez jego wydrapanie) lub dopiski bordowym cienkopisem. Rękopis sporządzony na papierze nutowym 12 systemowym, z wyjątkiem karty pierwszej, drugiej oraz siódmej (strona z numerem 5), które sporządzone zostały na papierze 30-systemowym. Wyraźne ślady przebarwień w miejscach zastosowania taśmy klejącej. Na karcie tytułowej: nazwisko kompozytora i tytuł kompozycji, pod spodem dopisek: „Partitura”. Na górze z lewej strony karty pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM oraz sygnatura. Karta druga: skład orkiestry.

Na karcie trzeciej tytuł nagłówkowy: „Omaggio | in memoriam Jorge Luis Borges”, po prawej: „T. Sikorski | 1987”. Znajdujący się poniżej w autografie cytaty z *Króla Lira* Shakespeare’a tutaj zostaje usunięty. Z lewej strony: pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej oraz sygnatura.

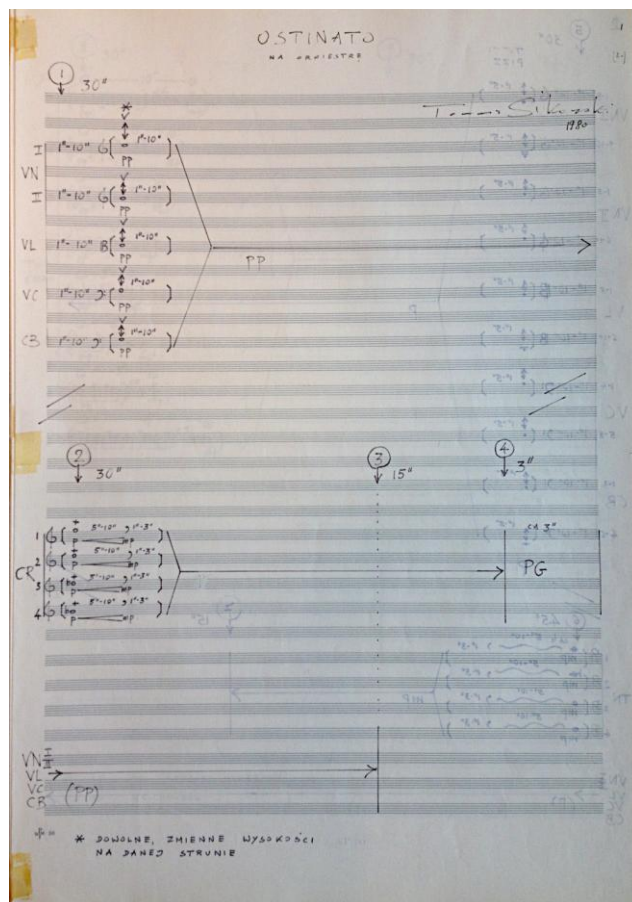
Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1763/dep.

Uwagi

Źródło to jest w istocie kompilacją dwóch omawianych wcześniej autografów utworu *Omaggio*: z rękopisu nr 1 pochodzi karta tytułowa (recto i verso) oraz strona oznaczona numerem 5. Pozostałe strony pochodzą natomiast z rękopisu nr 2. Warto w tym momencie również wspomnieć, że fortepianowa, część I utworu (numery 1 – 4) tożsama jest z zachowanym materiałem nutowym nieukończonej kompozycji *Azar y Nada a due per due pianoforti*.

OSTINATO

Ostinato na orkiestrę (1979-80)

Ostinato, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

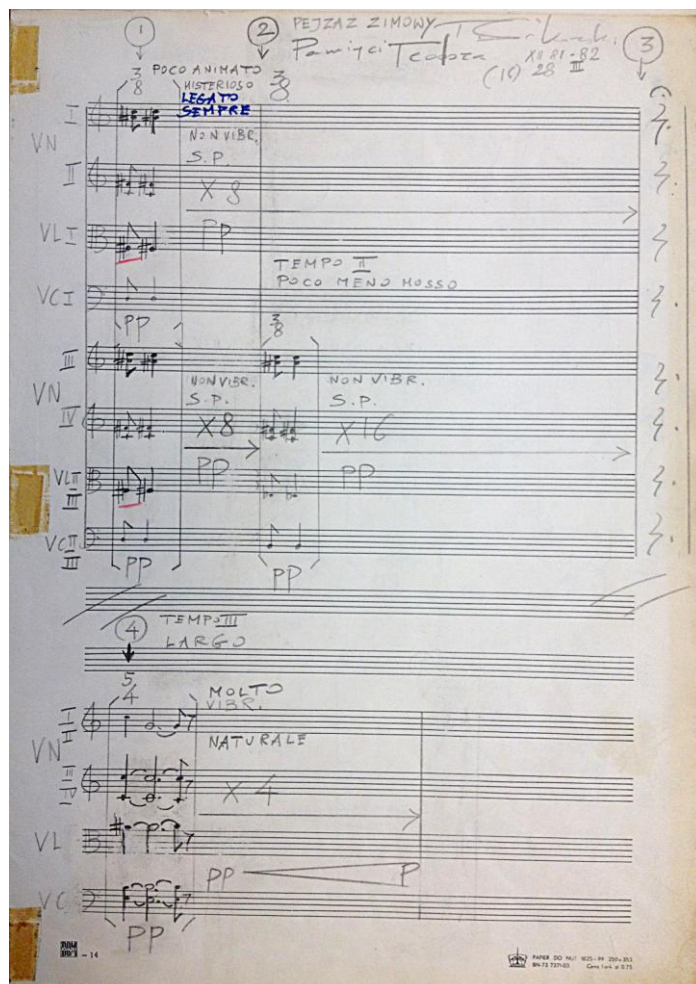
Autograf edycyjny, 12 kart (22 strony zapisane, 20 ponumerowanych), sporządzony czarnym cienkopisem na papierze nutowym 30-systemowym (34 cm x 48 cm). Brak śladów korekt czy retuszy. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | *Ostinato* | na orkiestrę”. W nagłówku wpisany ołówkiem numer sygnatury oraz numer inwentaryzacyjny, na dole strony natomiast numer depozytu. Na karcie tytułowej (bez paginacji) verso: „Strumenti: | 4 flauti | 4 oboi | 4 clarinetti in si b | (scritti in si b) | 4 fagotti | 4 trombe in si b | (scritte in si b) | 4 corni in fa | (scritti in fa) | 4 tromboni | tuba | 8 timpani | 4 gonghi giavanesi (S.A.T.B.) | campane tubolari | pianoforte | archi | 16 Vn I | 10 Vn II | 10 Vl | 8 Vc | 6 Cb”. Po lewej stronie podany czas trwania kompozycji: „Durata 25’30””. Na stronie tytułowej w nagłówku: „*Ostinato* | na orkiestrę”, poniżej

po prawej: „Tomasz Sikorski | 1980”. Na stronie tytułowej początek utworu. Utwór został podzielony na 74 numerowane odcinki, każdy o wyznaczonym przez kompozytora czasie trwania. Sposób organizacji materiału muzycznego: przejrzysty i czytelny, charakterystyczny dla pozostałych kompozycji orkiestrowych powstałych w tamtym czasie (*Dwa portrety*, *Autoritratto*, *Monofonia* [od s. 9]). Płaszczyzny brzmieniowe budowane są poprzez powtarzanie krótkich modułów realizowanych zawsze przez homogeniczną grupę instrumentów orkiestry. Na brzegach kart, w miejscach użycia taśmy klejącej, widoczne przebarwienia.

Proweniencja: Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Sygn. Mus CCXX rps 6

PEJZAŻ ZIMOWY

Pejzaż zimowy (Paesaggio d'inverno) na smyczki, Teodor Szczepański in memoriam (1982)

Pejzaż zimowy, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

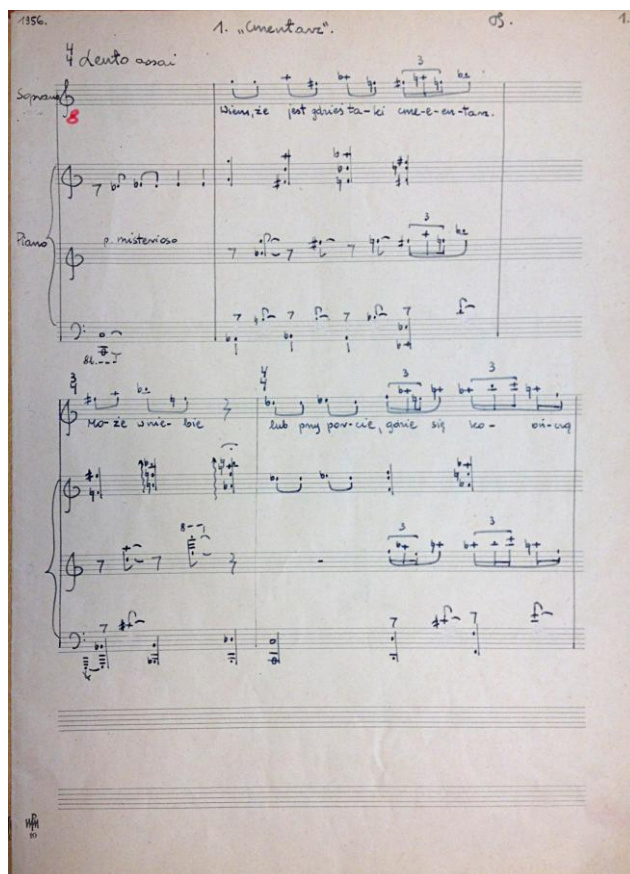
Autograf roboczy ołówkowy, 10 kart (15 stron zapisanych, 12 ponumerowanych), sporządzony na papierze nutowym 14-systemowym (35,3 cm x 25,0 cm). Dopiski różowym i niebieskim flamastrem. Liczne ślady korekt, duże obszary tekstu usuwane (gumkowane) i wpisywane na nowo. Na karcie tytułowej recto tytuł w trzech językach: „Tomasz Sikorski | Pejzaż zimowy | na smyczki | Paesaggio d'inverno | per archi | Winter Landscape | for strings”. Na karcie tytułowej verso dopisek: „In memoriam Teodor Szczepański”. Niżej podana obsada: „Quintettod'archi | minimo | 8 Vn | 3 VL | 3 Vc | 2 Cb” oraz dyspozycja wykonania materiału muzycznego w nawiasach: „Zagrać określoną ilość razy | Play as many times as indicated. Na karcie drugiej początek

utworu. W nagłówku nad tekstem muzycznym: „Pejzaż zimowy | Pamięci Teodora | T. Sikorski | XII 81-82 | (16) 28 III”. Rękopis zawiera kompletny materiał utworu. Jest to ostatnia wersja robocza autografu, która posłużyła zapewne do stworzenia rękopisu edycyjnego (czystopisu). Utwór składa się z 45 numerowanych, niewielkiej długości odcinków (w partyturze drukowanej 44 odcinki – pominięta numeracja ostatniego taktu). Karty rękopisu w wielu miejscach klejone ze sobą taśmą. W miejscach jej zastosowania ciemne przebarwienia. W obecnym stanie karty rękopisu luźne i nie uszeregowane zgodnie z numeracją. Na dole s. 13 (karty z ostatnią stroną utworu) dopisek: „28.III.82”. Teodor Szczepański był warszawskim filozofem i poetą, przyjacielem Tomasza Sikorskiego. Zginął w niewyjaśnionych okolicznościach, prawdopodobnie śmiercią samobójczą.

Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

PIĘĆ PIEŚNI DO SŁÓW KONSTANTEGO ILDEFONSA GAŁCZYŃSKIEGO

Pięć pieśni do słów K. I. Gałczyńskiego na głos żeński i fortepian (1956)

Pięć pieśni do słów K. I. Gałczyńskiego, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

Rękopis 1

Autograf edycyjny, 10 kart (13 stron zapisanych, 11 numerowanych), sporządzony niebieskim atramentem w całości na papierze nutowym 10-systemowym (34,5 cm x 24,7 cm). Dopiski i skreślenia (głównie edycyjne) nanoszone czerwonym flamastrem, ołówkiem oraz niebieskim cienkopisem. Zmieniony charakter pisma kompozytora świadczy o sporym dystansie czasowym dzielącym powstanie utworu i moment nanoszenia korekt. Można przypuszczać, że powstały one w połowie lat 80. gdy Sikorski przepisał utwór i przekazał go do PWM. Na karcie tytułowej recto: „5 pieśni do słów K. I. Gałczyńskiego | na sopran i fortepian”. U góry podpis kompozytora w formie parafki przypominającej litery „TS”. Na karcie tytułowej verso

tytuły pieśni: „1. Cmentarz, 2. Noc, 3. Kołysanka, 4. Noc, 5. Takie proste”. Poniżej zapisany tekst pieśni „Cmentarz”. Tekstów dalszych pieśni nie zapisano. Na karcie drugiej początek cyklu. Nad tekstem muzycznym tytuł nagłówkowy: „1. *Cmentarz*”. Z lewej data powstania: „1956”, po prawej podpis w formie parafki. Kolejne pieśni obejmują następujące strony rękopisu: *Cmentarz*: s. 1-3, *Noc* (I): s. 4-6 (na s. 6 tylko dwa takty), *Kołysanka*: s. 6-7, *Noc* (II): s. 7-10 (na s. 10 jeden takt), *Takie proste*: s. 10-11. Utwór zapisany w tradycyjnej notacji taktowej, harmonika atonalna. Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

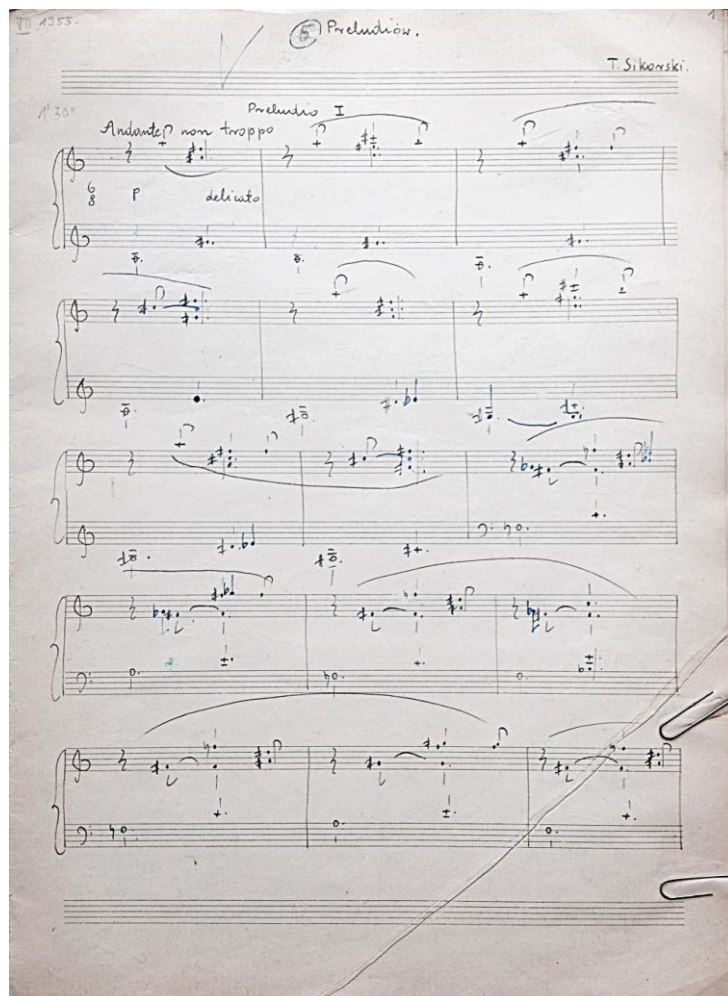
Rękopis 2

Autograf edycyjny, 16 kart (24 strony zapisane, bez paginacji), sporządzony ołówkiem na papierze nutowym 6-systemowym (14,8 cm x 21 cm). Nieliczne dopiski niebieskim i czerwonym cienkopisem. Rękopis stanowi 16-kartkowy szkolny zeszyt do nut. Na pierwszej stronie początek cyklu pieśni. W nagłówku: „Cmentarz”. Z prawej podpis i datowanie niebieskim cienkopisem: „T. Sikorski | 1986 | Wiosna”. Podana przez kompozytora data jest oczywiście błędna (utwór powstał w 1956 roku) i można ją wiązać jedynie z czasem wykonania nowego rękopisu (przepisaniem utworu). We wszystkich pieśniach ślady korekt i retuszy dokonywanych głównie poprzez usuwanie (wymazywanie) tekstu ołówkowego i nanoszenie nowych wpisów. Na ostatniej stronie u dołu wymazany dopisek – cytat ze Stendhala: „to the happy few”. Kserokopia partytury, wykonana jeszcze przed wycofaniem dopisku, przekazana została Polskiemu Wydawnictwu Muzycznemu (sygn. 1762/dep.)

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

PIĘĆ PRELUDIÓW

Pięć preludiów na fortepian (1955)

Pięć preludiów, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Autograf edycyjny, 7 kart (12 stron zapisanych, ponumerowanych, ostatnia karta czysta), sporządzony w całości czarnym atramentem na papierze nutowym 12-systemowym (35 cm x 25 cm). W wszystkich preludiach liczne korekty, głównie o charakterze edycyjnym, dokonane niebieskim atramentem oraz czerwonym cienkopisem i ołówkiem. Dopiski niebieskim atramentem naniesione tym samym charakterem pisma, co reszta tekstu muzycznego. Dużą dozą pewności Można zatem stwierdzić, iż powstały w podobnym czasie, co cały cykl (1955 rok). Korekty ołówkowe i czerwonym cienkopisem dokonane innym charakterem pisma, znanym ze znacznie późniejszych rękopisów kompozytora. Kolejne preludia obejmują następujące strony rękopisu: I:

s.1-3, II: s. 4-5, III: s. 6-7, IV: s. 8-10, IV: s. 11-12. Na stronie pierwszej recto *Preludium I*. Powyżej tytuł nagłówkowy: „5 Preludiów.” Przy lewym brzegu strony wpisane ołówkiem datowanie: „VII 1955”. Przy prawym brzegu strony: „T. Sikorski”. Na u dołu karty pierwszej verso spinaczami przytwierdzony arkusz papieru, na którym zapisane zostały poprawione wersje ostatnich dwóch systemów oraz drugiego taktu systemu czwartego. Podobna korekta (przytwierdzony spinaczem prostokątny skrawek papieru) w pierwszym takcie na s. 3. Największa intensywność prac korektorskich na przestrzeni *Preludium II* oraz V. Pomijając ostatni takt, brak śladów korekt w *Preludium III*.

Tuż po skomponowaniu utworu PWM wydało pod nazwą *Dwa preludia* dwa ogniwa omawianego cyklu: I oraz IV. Na dole ostatniej strony zapisany ołówkiem minutaż całego cyklu: „6’20””. Utwór zapisany w tradycyjnej notacji taktowej. Zastosowana harmonika o znacznie rozszerzonej tonalności.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

PROLOGI

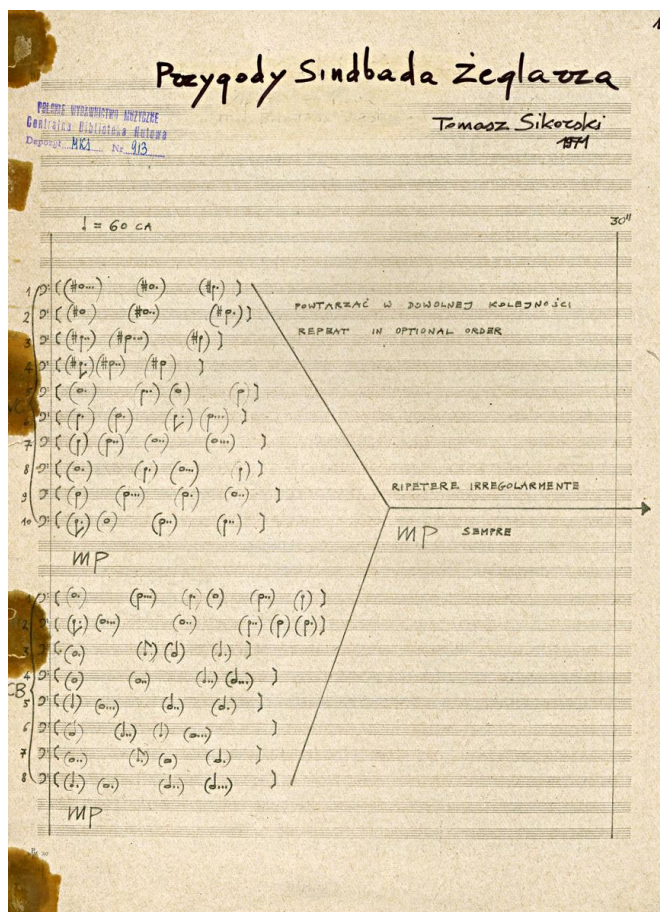
Prologi na chór żeński, dwa fortepiany koncertujące i zespół instrumentalny (1964)

Egzemplarz korekty autorskiej wydania utworu (partytura i głosy orkiestrowe). Retusze dokonywane bordowym flamastrem. Materiał przeglądany przez kompozytora w sierpniu 1974 roku.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 37892.

PRZYGODY SINDBADA ŻEGLARZA

Przygody Sindbada żeglarza na sopran, tenor, 6 recytatorów, chór żeński i orkiestrę
(wersja koncertowa) (1971)

Przygody Sindbada żeglarza, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Kserokopia autografu edycyjnego, 14 kart (27 stron z zapisem, 25 numerowanych) sporządzonego w całości na papierze nutowym 30-systemowym. Karty luźne, spięte przy brzegach taśmą klejącą. W miejscach zastosowania taśmy brązowe przebarwienia. Na przestrzeni partytury brak śladów korekt czy retuszy, nieliczne dopiski fioletowym flamastrem. Tymże sporządzona karta tytułowa recto: „Tomasz Sikorski | Przygody Sindbada Żeglarza | według Bolesława Leśmiana | na sopran i tenor | 3 recytatorów | chór mieszany, orkiestrę | i taśmę”. U góry strony pieczęć i sygnatura Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na stronie tytułowej verso wymieniona postaci opery: „Sindbad – Hindbad | Piruza – soprano | Diabeł Morski | Wuj Tarabuk – tenore | Degial”, poniżej

objaśnienia wykonawcze. Z prawej skład orkiestry: „Strumenti: | 4 flauti | 4 oboi | 4 trombe in si b | 4 corni in fa | 4 tromboni | 4 gong /S A T B/ | campane | pianoforte | 12 violini I | 12 violini II | 10 violoncelli | 8 contrabassi | organo | coro misto: | 20 soprani | 20 alti | 15 tenori | 15 bassi”. Poniżej minutaż: „Durata 32’ ca”. Na karcie drugiej początek utworu. Nad tekstem muzycznym: „Przygody Sindbada Żeglarza | Tomasz Sikorski | 1971”. Przy lewym brzegu pieczęć i sygnatura Biblioteki PWM. Utwór podzielony został na 125 numerowanych odcinków, te z kolei na mniejsze fragmenty przedzielone pionowymi kreskami. Czas trwania każdego z fragmentów został przez kompozytora określony. W partyturę zostały przez kompozytora wpisane wszystkie, niekiedy dość obszerne, partie mówione.

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 913/dep (MKS).

RONDO

Rondo na fortepian (1984)

Rondo, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

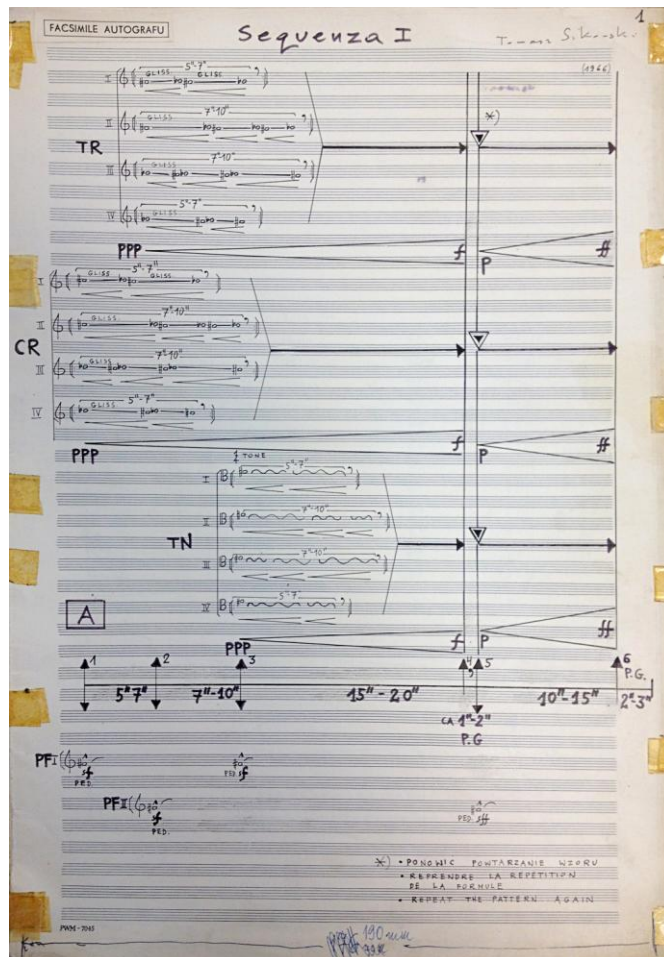
Autograf edycyjny niekompletny, 5 kart (5 stron zapisanych, 3 ponumerowane) sporządzony czarnym cienkopisem na papierze nutowym 12-systemowym (35 cm x 25 cm). Dopiski czerwonym, zielonym i brązowym cienkopisem oraz zielonym i czarnym flamastrem. Rękopis stanowi karta tytułowa oraz trzy karty z tekstem muzycznym zapisane jednostronnie (ostatnia karta czysta). Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Rondo | per pianoforte”. Dalszy tekst skreślony: „per clavicordo”

cembalo | pianoforte, organo etc. | na instrument klawiszowy | per keyboard instrument | (clavicordo, cembalo, piano, organo etc)”. W lewym górnym rogu zielonym cienkopisem dopisek: „TOCCATA | ADAGIO | FUGA”. Do rękopisu doklejona taśmą niewielkich rozmiarów kartka z tytułem utworu oraz minutażem: „Durata ca 6’ –7’ [cyfry przekreślone]”. Poniżej: „9””. Na karcie tytułowej verso wyłącznie: „7””, co może odnosić się do przewidzianego czasu trwania utworu. W wydanej przez Agencję Autorską partyturze podany został czas: „ca 8’30””. Na kolejnej karcie początek utworu. W nagłówku: „Rondo | Tomasz Sikorski | 1984”. Z lewej strony zakreślone w okręgu oznaczenie części: „A”. Poza tym fragmentem, na następnej karcie zapisana została cz. C (s. 4), a na kolejnej cz. D (s. 5). Brakuje części: B oraz A1 i A2, z tym że dwie ostatnie są powtórzeniem części A (A1 w całości, A2 we fragmencie). Materiał części A pochodzi napisanego trzy lata wcześniej utworu *W dali ptak* na klawikord, taśmę i recytatora.

Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

SEQUENZA I

Sequenza I na orkiestrę (1966)

Sequenza I, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

Autograf edycyjny, 15 kart (25 stron zapisanych 24 ponumerowane), sporządzony czarnym tuszem oraz czarnym flamastrem na papierze nutowym 40-systemowym (44 cm x 31 cm). Na przestrzeni partytury nieliczne ślady retuszy. Partytura wykonana w sposób bardzo staranny. Zapis przejrzysty i czytelny, pomimo iż kompozytor operuje tu wysoce złożonym materiałem muzycznym. Na szczycie strony tytułowej nalepka: „Facsimile autografu” świadcząca, iż autograf posłużył jako materiał do wydania utworu przez PWM w 1970 roku. Potwierdza to analiza porównawcza obu wersji (drukowanej i rękopiśmiennej). Karty klejone taśmą. W miejscach zastosowania taśmy ciemne przebarwienia. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Sequenza I | per orchestra”.

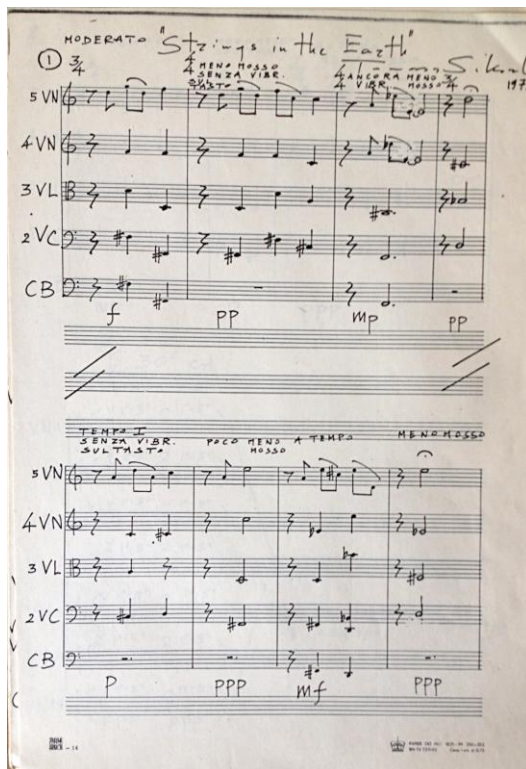
W prawym górnym rogu nieczytelny ślad pieczęci (najprawdopodobniej wydawcy), na której odnotowano niebieskim długopisem: „22. XI. 69 | 119/69 | zgodnie z umową”. Na karcie tytułowej verso wskazówki wykonawcze, skład orkiestry oraz minutaż tożsamy z wersją drukowaną. Na karcie drugiej (stronie tytułowej) początek utworu. W nagłówku poza wspomnianą nalepką: „Sequenza I | Tomasz Sikorski | (1966)”. Karty druga i trzecia sklejone taśmą. Strona 8 występuje w autografie podwójnie. Nieukończona błędnie zapisana strona (bez paginacji) również została sklejona taśmą z kartą sąsiadującą. Na kolejnej karcie tekst strony został ukończony w sposób właściwy. W obecnym stanie karty rozklejone. Dwie karty (s. 13-15) posiadają dodatkowe karty rozkładowe: wysokość stron 13, 14 i 15 została podwojona. Elementem partytury jest porządkująca przebieg utworu oś czasowa, na której wyznaczono wszystkie ogniwa utworu wraz z podaniem przewidzianego czasu ich trwania. Proweniencja: dar Adeli Sikorskiej. Biblioteka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina. Bez sygnatury.

Uwagi

W zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie znajduje się partytura z nieaktualną wersją utworu (sygn. 539/dep. MKS). W tej właśnie wersji utwór został prawykonany w 1966 roku.

STRUNY W ZIEMI

Struny w ziemi (Strings in the Earth) na 15 instrumentów smyczkowych (1980)

Struny w ziemi, strona tytułowa. Autograf w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Rękopis 1

Autograf edycyjny, 8 kart (12 stron zapisanych, 9 numerowanych) sporządzonego czarnym cienkopisem w całości na papierze nutowym 14-systemowym (35,3 cm x 25 cm). Nieliczne ślady korekt i retuszy. Na karcie tytułowej recto: „Tomasz Sikorski | Strings in the Earth | na 15 instrumentów smyczkowych”. Na karcie tytułowej verso skład orkiestry: „Strumenti | 5 violini I | 4 violini II | 3 viole | 2 violoncelli | contrabasso” oraz dopisek w nawiasie: „Tytuł utworu został zaczerpnięty z wiersza James’a Joyce’a”. Na karcie drugiej początek utworu. W nagłówku: „Strings in the Earth | Tomasz Sikorski | 1979”. Omawiany rękopis w niewielkim tylko stopniu odpowiada wersji wydanej nakładem PWM. Tożsame są wyłącznie odcinki nr 1 obu partytur. Obie wersje charakteryzuje podobna długość i budowa formalna (13 ponumerowanych odcinków). Wersja rękopiśmienna utworu posiada dużo bardziej zróżnicowany materiał

muzyczny i silniej podkreślony jest w nim pierwiastek wyrazowy. Powody napisania przez kompozytora nowej wersji pozostają nieznane.

Proweniencja: Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Sygn. Mus CXLIII rps 14.

Rękopis 2

Kserokopia autografu edycyjnego, 11 luźnych kart (kopie jednostronne, 9 kart numerowanych), sporządzonego w oryginale na papierze nutowym 14-systemowym. Na karcie pierwszej (tytułowej): „Tomasz Sikorski | Strings in the Earth | na 15 instrumentów smyczkowych”. W lewym górnym rogu sygnatura i pieczęć Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie drugiej również pieczęć i sygnatura PWM, skład orkiestry oraz dopisek w nawiasie: „Tytuł utworu został zaczerpnięty z wiersza James’a Joyce’a”. Na karcie trzeciej początek utworu i tytuł nagłówkowy. Materiał ten jest kserokopią omawianego wyżej autografu (rękopisu nr 1, BUW, sygn. Mus CXLIII rps 14).

Proweniencja: Depozyt Ministerstwa Kultury i Sztuki. Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1372/dep. MKiS.

VOX HUMANA

Vox humana (Voix humaine) na chór mieszany, 2 fortepiany koncertujące,
12 instrumentów dętych blaszanych, 4 gongi i 4 tam-tamy (1971)

Egzemplarz korekty autorskiej wydania. Materiał zawiera głosy orkiestrowe i chóralne (15 gł. ork. + 1 gł. ch.) po przeprowadzonej przez kompozytora na przełomie września i października 1972 roku korekcie. Poprawki i retusze dokonywane czerwoną kredką oraz czarnym pisakiem i czarnym cienkopisem. Ze względu na wykorzystanie głosów jako materiału wykonawczego, nie można mieć pewności co do autorstwa niektórych poprawek (zwłaszcza skreśleń czy usuniętych zapisów). Wprowadzane zmiany mają przeważnie charakter edytorski.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 51931.

W DALI PTAK

Au lion un oiseau (W dali ptak) na klawikord, taśmę i recytatora (1981)

Au lion un oiseau, strona tytułowa.
Autograf w zbiorach Zygmunta Krauze.

Rękopis nr 1

Autograf edycyjny, 2 karty (4 strony zapisane), sporządzony ołówkiem oraz niebieskim cienkopisem na papierze nutowym 6-systemowym (14,8 cm x 21 cm). Na karcie pierwszej tytuł nagłówkowy: „Au loin un oiseau | texte - Samuel Beckett”. Z prawej: „T. Sikorski | XI 1981”. Poniżej partia pierwszego fortepianu (klawikordu), składająca się z dwóch krótkich modułów. Na karcie pierwszej verso partia fortepianu (klawikordu) drugiego. Różni się ona od partii fortepianu I wyłącznie jednym dźwiękiem (w pierwszym module drugi dźwięk to c zamiast d). Partię II fortepianu należy wykonywać nieco wolniej (*poco meno mosso*). Partia trzeciego fortepianu (klawikordu) znajdująca się na karcie drugiej tożsama jest z materiałem fortepianu I, lecz ma być wykonywana jeszcze wolniej niż partia fortepianu II (*ancora meno mosso*). Partia instrumentu pierwszego ma być, według intencji kompozytora wykonywana „na żywo”. Partie II i III powinny zostać zarejestrowane na taśmie i odtworzone podczas wykonania.

Instrukcję wykonania utworu (przebieg formalny) umieścił Sikorski na karcie drugiej verso. W nagłówku raz jeszcze tytuł: „Au loin un oiseau | texte - Samuel Beckett | pour piano (clavicorde), bande et voix recitante” . W prawym rogu: „T. Sikorski | XI 81”. W utworze zastosował kompozytor dwa sposoby recytowania tekstu: szeptem (*chuchotante*) i pełnym głosem (*parlante*).

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

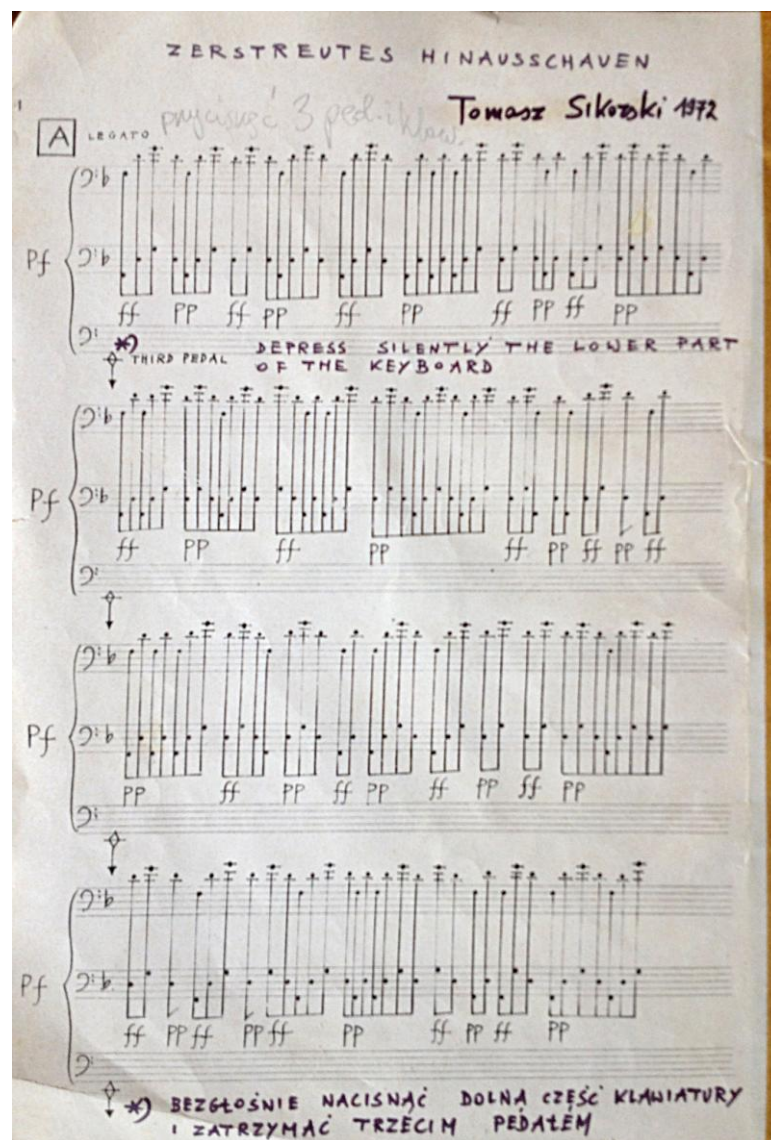
Rękopis nr 2

Kserokopia autografu edycyjnego, 8 kart (15 stron z zapisem) sporządzonego na gładkim papierze (29,7 cm x 21 cm). Materiał zawiera kopię strony tekstu muzycznego oraz 14 stron maszynopisu z tekstem „W dali ptak” Samuela Becketta w języku angielskim, niemieckim, francuskim oraz polskim. Na stronie z zapisem muzycznym tytuł nagłówkowy: „Au loin un oiseau | texte - Samuel Beckett” oraz podpis kompozytora i datowanie: „T. Sikorski | XI 1981”. Poniżej zanotowana partia instrumentu klawiszowego. Materiał ten mógł zostać sporządzony na okoliczności wykonania utworu tylko z towarzyszeniem instrumentu.

Proweniencja: kolekcja Zygmunta Krauze. Bez sygnatury.

WIDOK Z OKNA OGLĄDANY W ROZTARGNIENIU

Widok z okna oglądany w roztargnieniu (Zerstreutes hinausschauen) na fortepian

Widok z okna oglądany w roztargnieniu, strona tytułowa. Kserokopia autografu w zbiorach Biblioteki Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie.

Kserokopia autografu edycyjnego, 4 karty (5 stron z zapisem), sporządzonego na papierze nutowym 12-systemowym. Dopiski fioletowym flamastrem, brak śladów korekt lub retuszy. Karty rękopisu klejone na brzegach taśmą. W miejscach jej zastosowania, tj. wzdłuż krawędzi każdej karty brązowe przebarwienia. Na karcie pierwszej (tytułowej recto): „Tomasz Sikorski | Zerstreutes hinausschauen | Widok z okna oglądany w roztargnieniu | na fortepian”. W lewym górnym rogu strony pieczęć z

sygnaturą Centralnej Biblioteki Nutowej PWM. Na karcie pierwszej verso część A utworu. Nad tekstem muzycznym tytuł nagłówkowy „Zerstreutes hinausschauen”. Poniżej: „Tomasz Sikorski 1972”. Na karcie drugiej recto wskazówki wykonawcze oraz minutaż: „Durata 4’30” – 11’”. Na karcie trzeciej pozostały materiał cz. A oraz cz. B, na karcie czwartej ustęp C (ostatni). Analiza porównawcza wersji rękopiśmiennej oraz wersji drukowanej utworu wykazała, że w obu źródłach zawarty jest tożsamy materiał muzyczny.

Proweniencja: Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM w Warszawie. Sygn. 1007/dep.

ZERSTREUTES HINAUSSCHAUEN

vide: *Widok z okna oglądany w roztargnieniu*

WYKAZ DOŁĄCZONYCH PRZYKŁADÓW MUZYCZNYCH

1. Tomasz Sikorski, *Capriccio (Mały Koncert)* na fortepian i orkiestrę (1956),
cz. II: *Andante*, fragm.

Źródło: 346/Dep. ZKP, autograf edycyjny, Biblioteka Materiałów Orkiestrowych PWM

2. Tomasz Sikorski, *Dwa kanony dwugłosowe* na flet obój, klarnet i fagot: *Kanon I*

Źródło: bez sygn., Biblioteka Główna Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

3. Tomasz Sikorski, *Dwa kanony dwugłosowe* na flet obój, klarnet i fagot: *Kanon II*

Źródło: bez sygn., Biblioteka Główna Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

4. Tomasz Sikorski, *Dyptyk – pastorale e toccatina* na fortepian (1955): *Pastorale*

Źródło: bez sygn., kolekcja Zygmunta Krauze.

5. Tomasz Sikorski, *Kwintet* na fortepian, dwoje skrzypiec, altówkę i wiolonczelę (1987),
fragm. 1

Źródło: bez sygn., kolekcja Zygmunta Krauze.

6. Tomasz Sikorski, *Kwintet* na fortepian, dwoje skrzypiec, altówkę i wiolonczelę (1987),
fragm. 2

Źródło: bez sygn., kolekcja Zygmunta Krauze.

7. Tomasz Sikorski, *Muzyka poranna* na flet klarnet i obój (1985)

Źródło: bez sygn., kolekcja Zygmunta Krauze.

8. Tomasz Sikorski, *Pięć preludiów* na fortepian (1955): *Preludium I*

Źródło: bez sygn., kolekcja Zygmunta Krauze.

9. Tomasz Sikorski, *Pięć preludiów* na fortepian (1955): *Preludium IV*

Źródło: bez sygn., kolekcja Zygmunta Krauze.

Dołączone przykłady zostały przygotowane przy użyciu programu Sibelius.

LITERATURA (WYBÓR)

Krzysztof Baculewski, *Polska twórczość kompozytorska 1945–1984*, Kraków 1987.

Krzysztof Baculewski, *Współczesność, cz. 1: 1939-1974*, Historia Muzyki Polskiej, t. VII, Warszawa 1996.

Krzysztof Baculewski, *Współczesność, cz. 2: 1975-2000*, Historia Muzyki Polskiej, t. VIII, Warszawa 2012.

Jorge Luis Borges, *Spiskowcy*, przekł. Krystyna Radowska, Warszawa 2004.

Andrzej Chłopecki, *Chwytając muzykę za dźwięki*, „Ruch Muzyczny”, 1975 nr 24.

Ewa Grosman, *Tomasz Sikorski – zarys monograficzny twórczości*, praca magisterska, Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki, Sekcja Teorii Muzyki, praca wykonana pod kierunkiem mgr Krzysztofa Sz wajgiera, Kraków 1992.

Iwona Lindstedt, *Sonorystyka w twórczości kompozytorów polskich XX wieku*, Warszawa 2010.

Joanna Miklaszewska, *Minimalizm w muzyce polskiej*, Kraków 2003.

Joanna Miklaszewska, *Polski minimalizm – mit czy rzeczywistość?*, „Glissando”, 2005 nr 7.

Joanna Miklaszewska, *Tomasz Sikorski*, hasło w: Encyklopedia Muzyczna PWM, t. S-Sł, red. Elżbieta Dziębowska, Kraków 2007.

Anna Nowak, *Polski koncert fortepianowy 1945-1995*, w: *Muzyka Polska 1945-95*, red. Krzysztof Droba, Teresa Malecka, Krzysztof Sz wajgier, Kraków 1996.

Zofia Peret-Ziemlańska, *Tomasz Sikorski (1939-88) – wspomnienie w dziesiątą rocznicę śmierci*, w: *W hołdzie zmarłym absolwentom i pedagogom Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie*, Warszawa 1999

Tomasz Piotrowski, „*Przygody Sindbada Żeglarza*” *Tomasza Sikorskiego*, Książka programowa Festiwalu „Warszawska Jesień” 2011.

Tomasz Piotrowski, *Symbol i symbolizowanie w muzyce Tomasza Sikorskiego*, „Przegląd Muzykologiczny” 2013 nr 9.

Tomasz Piotrowski, *Symbol i symbolizowanie w muzyce Tomasza Sikorskiego*, praca magisterska, Uniwersytet Warszawski, Instytut Muzykologii, praca wykonana po kierunkiem prof. dr hab. Zofii Helman-Bednarczyk, Warszawa 2008.

Tomasz Piotrowski, *Tomasz Sikorski – symbol i melancholia*, „Ruch Muzyczny”, 2011 nr 10.

Violetta Przech *Brzmienie jako znak w kontekście minimalistycznej twórczości Tomasza Sikorskiego*, w: *Dzieło muzyczne jako fenomen dźwiękowy*, red. Anna Nowak, Bydgoszcz 2007.

Violetta Przech *Utwory na fortepian solo Tomasza Sikorskiego (struktura, aspekty wykonawcze, wobec nurtu minimal music)*, w: *Muzyka fortepianowa XI*, red. Jerzy Krassowski, Gdańsk 1998.

Lidia Rappoport-Gelfand, *Musical Life in Poland: The Postwar Years, 1945-1977*, Nowy Jork 1991.

Tomasz Sikorski, komentarze do własnych utworów, Książki programowe festiwalu „Warszawska Jesień” z lat: 1964–67, 1970–78, 1980, 1981, 1983, 1985–89.

Zbigniew Skowron, *Teoria i estetyka awangardy muzycznej drugiej połowy XX wieku*, Warszawa 1989.

Dorota Szwarzman, *Wspomnienie o minimal music*, w: *Przemiany techniki dźwiękowej, stylu i estetyki w polskiej muzyce lat 70.*, red. Leszek Polony, Kraków 1986.

Adrian Thomas, *Polish Music since Szymanowski*, Cambridge University Press, 2005.

Adrian Thomas, *Tomasz Sikorski*, hasło w: *The New Grove Dictionary Of Music And Musicians*, Second Edition, red. Stanley Sadie, New York and London 2001.

Ewa Wójtowicz, *Sylwetka Tomasza Sikorskiego (1939-88)*, w: *Muzyka Polska 1945-95*, red. Krzysztof Droba, Teresa Malecka, Krzysztof Sz wajgier, Kraków 1996.

SPIS TREŚCI

Konteksty rękopisów muzycznych Tomasza Sikorskiego	2
Wykaz archiwów	5
Katalog rękopisów Tomasza Sikorskiego	6
Opis źródeł.....	11
Wykaz dołączonych przykładów muzycznych	95
Literatura	96